ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3723 — ՇԱԲԱԹ 30 ՅՈՒՆԻՍ 1884 — Ն. Տ. 12 ՅՈՒԼԻՍ

ԳԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Ոսկեմ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Եռամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 3 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Մանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ. երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անդամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի

ԱԱՐԱՄ

ԼՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱՑ — ՀԱՆԱՊԱՋՕՐԵԱՅ — 40 ՓԱՐԱՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆ

Դուրս գնացած լրագրաց համրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերադարձեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր Տնօրէնին պիտի ուղղուի Կ. Պոլիս Բիզա փոյտ եօղուչը, Շարդ Զարէրաք թիւ 37 Մասիսի գրասենեակը։

Ճանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Զատուած նամակ, յօդուած, եւայլն եւ չեն տրուիր։

Կ. ՊՈԼԻՍ 30 ՅՈՒՆԻՍ

Ա Զ Դ

Արեւելք և Մասիս լրագրաց վարչութիւնք մասնաւոր կարգադրութեամբ մը միացած են յառաջիկայ յուլիս 1էն սկսեալ։

Լրագրոյս տնօրէնութիւնն յառաջիկայ երկուշաբթի աւուր Մասիսի մէջ պիտի ծանուցանէ թէ ինչ դիրքով պիտի հրատարակուին այս երկու թերթերը։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նախընթաց օրէն ի վեր զրոյց կը պտտի թէ նախարարութիւնը մասնակի փոփոխութիւն մը կրելու վրայ է։ Սակայն ցարդ ոչինչ եկած է հաստատել այս զրոյցը։

Վիեննայի Օսմ. դեսպան Սամուլլահ փաշա Բ. Դրան հաղորդած է աւստրիական կառավարութեան վերջնական պատասխանը՝ վերաբերմամբ Աւստրօ-Թուրք առեւտրական դաշնագրին։ Աւստրիական կառավարութիւնը նախ Կ. Պոլսոյ դեսպան Պ. Քալիչէի ձեռամբ Բ. Դրան ըրած զեկուցումները կը հաստատէ, և ապա իւր արդի սակագնոյն ջնջման վրայ պնդելով՝ կը պահանջէ որ աւստրիական վաճառներն եւս ըստ տրժէից 0/0ին 8 մաքս վճարեն, ինչպէս կընեն միւս տերութեանց վաճառներն։ Ի վերջոյ կ'ըսէ թէ ցորչափ Բ. Դուռն այս իրաւունքը զանայ իրեն, ինքն ալ թոյլ չպիտի տայ որ իւր սակագինը վերաքննութիւն կրէ։

Կ'ըսուի թէ եվմական նախարարութիւնն և վեհ. Սուլթանին անձնական գանձուն վարչութիւնը բանակցութեան մտած են Օսմ. կայս. Պանքային հետ, 50 հազարական ոսկւոյ փոխառութիւն մը կնքելու համար, և թէ Օսմ. Պանքային և կայսերական անձնական գանձուն վարչութեան միջեւ արդէն իսկ համաձայնութիւն գոյացած է։

Իսմէրն Լքսբրէս կը ծանուցանէ թէ կայսերական կառավարութիւնն 1878ին ի փարիզ եւրոպական տերութեանց միջեւ կնքեալ պայմանագիրն ընդուներ է, որ թղթադրամ կամ արժէթուղթ պարունակող նամակաց փոխանակութեան կը վերաբերի։ Շիշեալ պայմանագիրն յառաջիկայ օգոստոսէն ըսկըսեալ պիտի գործադրի Օսմ. մասնաւոր թղթատանց մէջ։ Ապահովութեան գինն 0/0 ֆրանքին 50 սանթիմ որոշուած է Թուրքիոյ համար։ Օսմ. թղթատարական վարչութիւնը մինչեւ 10,000 ֆրանքի արժէթուղթ պարունակող նամակներ միայն պիտի կընայ ապահովագրել։ Այս տեսակ նամակներու փոխանակութեամբ զբաղող Օսմ. թղթատանց ցանկը պիտի հրատարակուի ի մօտոյ։

Մայրաքաղաքիս առողջապահական խորհուրդն յուլիս 10 թուով հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է քարանթինայի տեսչութեանց.

«Խորհրդոյս յուլիս 9 ի որոշմամբ, Միջերկրական ծովու Ֆրանսական ծովեզերքներէն, ճէզայիրէն և Թունուզէն եկող շոգենաւք ճիշդ հինգ օր քարանթինա պիտի սպասեն փոխանակ ըստ առաջնոյն 24 ժամ հսկողութեան ենթարկուելու, ինչ որ ալ լինի իրենց ուղեւորութեան օրերուն թիւն։ Ցիշեալ շոգենաւք իրենց քարանթինան միայն Բլազոմէնի, Պերութի և Ավերիկեան Տրիպոլոյ կայարանաց մէջ պիտի կրեն։»

Մահմուտէի ընկերութիւնն հինգշաբթի օրն հեռագիր մ'ստացած է ծանուցանող թէ Պէնկազիի մօտ Հիլալ հրուանդանին առջեւ խրեալ Գասթէմունի շոգենաւն անվնաս ջուրին երեսն հանուեր է, և թէ ո՛չ ուղեւորներն, ոչ ալ վաճառներն ո և է վնաս կրած են։

Ցունաց Պատրիարքարանի երկու վարչական ժողովներն, իրենց նախընթաց աւուր նստին մէջ, յառաջիկայ կիրակի օրը գումարուելիք արտասովոր ժողովին աշխատութեանց հիմնագիրը պատրաստեցին։ Ըստ այս հիմնագրին, ժողովը նախ պիտի ծանօթանայ այն ամէն պաշտօնագրոց, որք առանձնաշնորհմանց խնդրոյն վրայ փոխանակուած են ընդ մէջ Բ. Դրան և Ցունաց Պատրիարքարանին, և որոց ոմանք դեռ չեն հրատարակուած։ Յետոյ պիտի վիճաբանուի այն օրինաց ծրագրին վրայ, որ Բ. Դրան պիտի մատուցուի ի վաւերացումն, և որ իբրև ոճրագործ կամ յանցաւոր ամբաստանեալ բարձրաստիճան եկեղեցականաց նկատմամբ ի գործ դրուելիք դատավարութեան եղանակը պիտի որոշէ։ Դատավարական նոր օրէնքը, կրօնականաց արժանապատուութիւնը պաշտպանելով հանդերձ, տերութեան դատական նոր կազմակերպութեան պահանջմանց համաձայն պիտի խմբագրուի։ Ժողովը այս կարեւոր գործը վերջնապէս ի գլուխ հանելէ յետոյ միայն պիտի ձեռնարկէ նոր Պատրիարքի ընտրութեան։ Ժողովոյ անդամք գրեթէ ամբողջացած են և դաւառական երեսփոխանք ալ արդէն մայրաքաղաքս հասած։

Կ. Պոլսոյ վաստակաւոր ժողովին (պարոյ) անդամներն հաւաքական թուղթ մ'ստորագրեր են, որով կը խոստանան այսուհետեւ բամբասանքի ամսոյն մէջ դատ չվարել Օսմ. դատարանաց առջեւ, նկատելով որ դատական պաշտօնատարք ներկայ ծովապահութեան ամսոյն մէջ կանոնաւորապէս չեն յաճախեր իրենց պաշտօնատեղիներն և առիթ կը լինին դատական գործոց յապաղման։

Այս որոշում դատական գործոց նախարարութեան պիտի հաղորդուի։

Երզնկայէն եկած մասնաւոր նամակներէ կը տեղեկանանք թէ ծանուցեալ Լ.հրամեան եղբարց քոյրն, (Ագնա դշզ մականուանեալ) յուլիս 20ին իւր անկողնոյն մէջ խեղդուած գտնուեր է. տեղական կառավարութիւնը նորա ամուսնոյն վրայ կասկածելով՝ ձերբակալեր է զայն։ Կ'ըսուի թէ սա համախոհներ ալ ունի եղեր, Բայթոնճի եղիա և այլք, որք նոյնպէս բանտարկուած են։

Նոյն նամակները կը հաստատեն թէ արդէն առն և կնոջ միջեւ ժամանակէ մ'իվեր գժտութիւն կը տիրէր, որ վերջին օրերս սաստկացած էր. հետեւապէս կը կարծուի թէ ամուսինն եղած է այս ոճրագործութեան հեղինակը։

Թարիզ լրագրին իւր այս աւուր թուով կը ծանուցանէ թէ ոստիկանութիւնը Ղալաթիոյ մէջ ընկերութիւն մը յերեւան հաներ է, որ Ռուսիա ուղեւորող կամ իրենց հպատակութիւնը փոխել ուզող անձանց կեղծ անցագրեր կը վաճառէ եղեր։ Ընկերութեան անդամք իրենց խաբէութեան ձեռնարկը խոստովաներ են Ղալաթիոյ ոստիկանութեան քոմիսէր Սիւլէյման էֆէնտիի առջեւ։

Թուրքերէն լրագիրք Բերայի մէջ գործուած գողութեան դէպքեր կը նշանակեն, որոցմէ կը տեսնուի թէ այդ կարեւոր արուարձանին մէջ հանրային ապահովութիւնը փափաքելի եղածին չափ կատարեալ չէ։

Ի մէջ այլոց Թարիդ կ'ըսէ թէ Բերա Ղալաթա Սարայի կողմը գողերն անցեալ գիշեր յանկարծ Քոսթաքի Զէլէպի անուն մարդու մը վրայ յարձակելով, աչքերը գոցեր և ձեռքերն ալ կաշկանդելէ յետոյ, կատարելապէս կողոպտեր են։

Թարիդ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Սինոպի բերդը բանտարկեալ չարագործներէն երեքն յաջողեր են նաւակով մը փախչիլ, Ադա լիմանը կոչուած նաւահանգստին մէջ դրտնուող մակոյկները ջախջախելէ յետոյ։

Լոնտրայէն կը ծանուցանեն թէ Իռլանտացի ազդեցիկ ինքնավարականք հաւէր կարդացեր են իրենց գլխոյն Պ. Բառնէլի, որպէս զի Միացեալ-Նահանգաց Իռլանտացիներուն յայտարարութիւն մ'ուղղելով՝ յորդորէ որ նոյեմբերի մէջ նախագահական ընտրութեանց ժամանակ ի նպաստ Պ. Պլէնի քուէ տան, որովհետեւ սա ջերմապէս կ'ատէ եղեր Անգլիացիներն, և հաւանաբար դիւանագիտական վէճեր պիտի ուրանէ Անգլիոյ հետ և մտահոգութիւններ պիտի պատճառէ անոր։

Գավագի քարանթինայի կայարանը գտնուող ուղեւորաց դիւրութեան համար, Օսմ. հեռագրական վարչութիւնն հեռագրական դրասենեակ մը հաստատեց կայարանին մէջ, որ երկուքնէ ի վեր օտար լեզուներով հեռագրեր կ'ընդունի։

Օտէսայէն եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնն որոշած է Սև և Ազովու ծովուց բոլոր ռուսական նաւահանգստաց մէջ չորս օր քարանթինայի ենթարկել Թուրքիայէն գնացող շոգենաւերը։

Կ'ըսուի թէ կեդրոնական բանտը գտնուող դատապարտելոց անոնք որ իրենց պատժոյն երեք չորրորդ մասն արդէն կրած են, այս օրերս աղերսագիր մը մատուցանելով, ներում պիտի խնդրեն վեհ. Սուլթանէն։

Լէմպերկէն յունիս 4 թուով ուղղեալ հեռագիր մը բոլորովին կը հերքէ վարչավիոյ կառավարիչ Կուրքօ զօրավարին պաշտօնանկութեան լուրն, և կ'ըսէ թէ զօրավարն իւր երկիրներն ուղեւորեր է, ուր հեռագրաւ իրեն կը հաղորդուին վարչութեան վերաբերեալ բոլոր լուրերը։

Սիմպէրն կը հեռագրեն Բիւթէրի գործակալութեան թէ Ագիդանստանի էմիրն ստուար բանակ մը կը համախմբէ Հէրաթի և Ազրեմբեան Թուրքաստանի մէջ։

Գերմանական Նասիոնալ Ցայթունկ լրագրին տեղեկութեանց նայելով, Հոլանտայի թագաւորին առողջական վիճակը մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Թագաւորը վերանկում մ'ունեցած է, այնպէս որ բաւական դժուար կը թուի յունիս 15ին իւր վերադարձն ի Լա Հէյ։ Նոյն լրագիրը կ'ըսէ թէ Օրանժի իշխանին դիահատութիւնն հաստատեր է թէ իշխանին բոլոր գործարաններն, ի բաց առեալ ուղեղն, հիւանդ էին։ Սիրտը կանոնաւոր զանգուածը չուներ և ձախ թոքին հետ միացած էր։ Լեարդն և երիկամունքը նոյնպէս հիւանդ էին։

Կեդրոնական կառավարութեան կողմէ գաւառական ենտուկներուն վրայ քաշուած հավալէներն հետզհետէ եվմական պաշտօնատունը կը վերադառնան կայսերական վերջին տնօրինութենէն ի վեր, որ հավալէներու վճարումն առ ժամապէս կը դադրեցնէր։

Թերճէմանի Հագիգաթ կը հաստատէ թէ գաւառական ենտուկները՝ յապաղեալ տուրքերն, որք հավալէներու վճարման պիտի յատկանային, հետզհետէ դանձելով Օսմ. կայս. Պանքան կը ղրկեն։ Այս գումարներ Օսմ. կայսերական Պանքային մէջ պիտի հաւաքուին, մինչեւ որ կայսերական կառավարութիւնը վերջնական որոշում մը տայ հավալէներու խնդրոյն նկատմամբ։ Յայնժամ Պանքային յանձնուած գումարներն համեմատաբար պիտի բաժնուին հավալէ ունեցողներուն։

Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր տեղեկութիւնք կը հաստատեն այն հերքումը, զոր վերջին թղթաբերով եկած լրագիրք կուտային պէրլինայի մէջ քոլերա ծագած լինելու լուրին։ Գալով Սալոնիկի մէջ պատահած քոլերայի երեք դէպքերուն, արդարև քոլերայի դէպքեր պատահած են, բայց քարանթինայի կայարանը գտնուող ուղեւորաց մէջ որք Ֆրանսայէն եկած էին։

Իսմէրն Էքսբրէս լրագրոյ Մէլանիկի թղթակիցն հետեւեալը կը գրէ.

«Մէլանիկի զօրաբաժնին հրամանատար փաշային և կուսակալ Ղալիպ փաշային միջեւ բաւական ծանր անհամաձայնութիւնք ծագեցան, որոց անմիջական արդիւնքն եղաւ կուսակալութեան քանի մը կէտերուն վրայ աւաղակախմբոց երեւան ելնելն։

«Աւելի կամ պակաս վիրաւորիչ թղթակցութիւն մը, զոր պղտոր ջուրի մէջ որսալ չանցցող Տ-ուֆէք-էֆենտի թելադրած էին, իրաց վիճակն այնքան անհաճոյ ըրաւ, որ հետեւանքը կընար աղիտաբեր լինել հանրային ապահովութեան համար։

«Կուսակալաց և զինուորական հրամանատարաց միջեւ գժտութիւնք հաղուագէպ չեն ուրիշ նահանգաց մէջ. ասոնց գլխաւոր պատճառը գրեթէ միշտ դրամի պակասութիւնն է, որով կուսակալք անկարող կը լինին գոհացնել զինուորական հրամանատարներն, երբ ասոնք դրամ ուզեն։ Սակայն այս գժտութիւն դրամական պատճառէ յառաջ չէ եկած, որովհետեւ կուսակալն, երմական վիճակին դժուարութեանց հակառակ՝ միշտ կը հոգայ զօրաց պէտքերն, այլ վարչական և քաղաքական պատճառներէ, զորս յիշատակելով միայն կը շատանամ։

«Երբ Թիւրիմացութիւնք կամ կարծեաց տարբերութիւնք ծագին Սէլանիկի պէս կարեւոր գաւառի մը գլխաւոր պաշտօնատարաց մէջ, մեծ անձկութիւն մը կը ծանրանայ ժողովրդոց վրայ, և յանկարծ կառավարութեան պարտքն է միջամտել և վերջ տալ այս թիւրիմացութեանց, որոց երկարումը կըրնայ ճշմարիտ աղէտ մը լինել։

«Սէլանիկի զինուորական հրամանատարը Սիթրոմիձայ գաւառակին մէջ աւաղակներն հալածելու գնաց։ Ասոնցմէ ոմանք բռնուելով, ընդհակառակ ամենայն բարեկարգութեամբ ասոնք բերուեցան և «Սպիտակ աչտարակը» դրուեցան, սպասելով որ պաշարման վիճակի օրինօք հաստատեալ զինուորական դատարանաց առջեւ ելնեն»։

Մոսկուա, 4 յուլիս.— Ընդհանուր դատախազ Պ. Մուրաւիէֆի պատուիրակը կ'ըսէ թէ հակահրեական խռովութեանց դրդիչն ոչնչանք եղած են։ Վերջին չարժման պարագուխներուն քով թղթակցութիւն մը գտնուեր է, որոյ շնորհիւ Սուտէյքին դնդապետն սպանող Տեկայէֆի մեղսակիցք ձերբակալուեր են։

Տեկայէֆ ապահով վիճակի մէջ է ի Զուրիցերիա։

Թիֆլիսէն կը հեռագրեն թէ Հայոց և Հրեից միջեւ կռիւ ծագեր է, Հրեայ կնոջ մը պատճառու որ կրօնափոխ եղած էր Հայու մը հետ ամուսնանալու համար։ Աստի մեծ խռովութիւններ ծագեր են։ որք սակայն խաղաղներու ձեռամբ զսպուեր են։

Բոլս 7 յուլիս.— Կայսրն և Ռոտոլֆ Իշխանն այս առաւօտ ատ հասան Աւստրիական նաւատորմին կրթութեանց ներկայ գտնուելու համար։ Ն. Կ. Վեհափառութիւնն և իւր որդին Միրամար շոգենաւին մէջ զետեղուեցան։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Մարսիլիա 11 յուլիս. առաւօտ.
Երեկ իրիկունքնէ ի վեր 19 հոգի մեռան քոլերայէն։

Թուլոն 11 յուլիս, կէս օր.
Երեկ իրիկունքնէ ի վեր 3 հոգի մեռան քոլերայէն։

Աթէնք, 11 յուլիս.
Քարանթինայի հաստատութեան պատճառաւ, հելլենական եւ աւստրիական շոգենաւք առժամապէս դադրեցուցին իրենց երթեւեկն Ցունաստանի եւ Իտալիոյ միջեւ։ Իտալական շոգենաւք միայն չարաթական թղթատարական երթեւեկութիւնը պիտի ընեն Ցունաստանի եւ Պրէնտիզիի միջեւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. Դրան ձեռամբ յառաջիկայ օգոստ. 1էն սկսեալ կատարուելիք ազգահամարի գործադրութեան եղանակը քննելու պաշտօն ունեցող ճանձնախումբն իւր վերջին նիստն ընելով՝ տեղեկագիր մը պատրաստած է, զոր Ազգ. վարչութեան պիտի մատուցանէ։

Այս տեղեկագրով ճանձնախումբը կ'առաջարկէ որ մայրաքաղաքիս թաղերն երեք կամ չորս շրջանակներու վերածուին, և փոխանակ Մըխթարաց՝ որք թուրքերէն լեզուի բոլորովին անտեղեակ են և անյարմար այս պաշտօնին, դրուին թաղ. խորհրդոց կամ Պատրիարքարանի կողմէն ուղղակի այնպիսի թոշակաւոր անձինք, որք կարենան աշակցիլ և պէտք եղած դիւրութիւնը տալ տերութեան պաշտօնէից։

Բ. Դուռն այս անգամ, ինչպէս կ'երեւի, ազգահամարի գործն յաջողապէս ի գլուխ հանելու համար խիստ միջոցներու ձեռնարկած է։

Ամէն մարդ Օսմ. Բէնէֆէ ունենալ պարտաւոր է, նկարագրել տալով իւր դիմաց գծագրութիւնը, հասակը, ամուսնացեալ լինելը կամ ոչ, բնակած տան թիւը, փողոցը, քանի անձէ բաղկացեալ ընտանիք մը լինելն, իւրաքանչիւրը զատ զատ գիմագծութեամբ, եթէ արու են, խակ կանանց և օրիորդաց միայն անունն ու հասակը պիտի նշանակուին։

Ամէն մարդ պարտական է անձամբ երթալ և ինքզինքն արձանագրել տալ. եթէ աստիճանաւոր է, գրով պարտի հաղորդել տերութեան պաշտօնէից հարկ եղած տեղեկութիւններն։

Եկեղեցիք, դպրոցք և խանք զատ զատ պիտի նշանակուին և ոչ թաղերու վրայ, և սոցա մէջ բնակողք եւս առանձին պիտի գրուին։

Այն մարդ որ ինքզինք արձանագրել չտար, 24 ժամէն մինչեւ մէկ ամիս բանտարկութեան, և մէկ մեճիտիէէն մինչև մէկ ոսկի տուգանաց պիտի դատապարտուի։

Նոյնպէս թաղին Մըխթարն ու հոգեւոր գլուխը տուգանաց և բանտարկութեան պիտի մատնուին դատաստանաւ, եթէ իմաց չտան թէ այս կամ այն անձն ինքզինք արձանագրել չէ տուած. կամ թէ՝ եթէ մէկը թաղէ մ'ուրիշ թաղ փոխադրուի և վերջինք իմաց չտան, դարձեալ դատաստանի պիտի քաշուին։

Արձանագրութեան տումարք կրկին պիտի լինին, մին Թաղ. խորհրդոց և միւսը տերութեան համար։

Ապօրէն ամուսնութեանց և նոցա արտադրութիւնն եղող զաւակաց նկատմամբ Բ. Դրան հրահանգը բան մը չըսեր, և այս կէտը խնդիր պիտի լինի Պատրիարքարանաց և Բ. Դրան միջև, ինչպէս յայտնի է։

Ուրիշ յօդուածներ ալ կան զորս մի առ մի թուելն աւելորդ է։ Ցանձնախումբն առաջարկած է վարչութեան, որպէս զի Բ. Դրան այս երկու տետրերն հրատարակութեան տայ հայերէն լեզուաւ։

Ռումանիոյ Բիթեշթայ քաղաքի ազգայինք՝ որք 15–20 տունէ կը բաղկանան, այս օրերս հաւատափոխ եղեր են, այսինքն ընդուներ են տեսակ մը կրօնական վարդապետութիւն, որ կիրակի օրուան տեղ շաբաթը սուրբ պահել կը հրամայէ, ըստ Մովսիսական օրինաց, և չընդունիր ո՛չ Ս. Պատարագ և ո՛չ կրօնական արտաքին արարողութիւններ։ Տեղւոյն քահանայն աղդայնոց այս ընթացքը տեղեկագրելով ի Պատրիարքարան, հրաման կ'ուղէ երթալ ի Պուքրէշ և անդ քահանայագործել, քանի որ Բըլթեշթայի եկեղեցին հարկ է իրեն փակել։

Պատրիարքարանն հրամայեր է այդ քահանային որ ի Պուքրէշ ըսպասէ կրօն. ժողովոյ այս մասին ընելիք տնօրէնութեանց։

Ա Զ Դ

Մեծ. Ցօք. Թամամշէֆ որ մինչև այժմ Ռուսաց հիւանդանոցը և Թէվֆիք պաշիի թաղը հիւանդներու կը նայէր, ամառը Մեծ կղզի Օթէլ ճաքօմօ տեղափոխուելով՝ շաբաթը երեք անգամ, երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, կամուրջի մօտ անուանի Ծանիի դեղարանը կէս օրէն մինչև երեք ժամ (ալաֆրանկա) հիւանդները կ'ընդունի։

Ա Զ Դ

Կոսդա Լալելի ճամի մօտ Զուգուր Զէշմէ փողոցին մէջ գտնուող համանուն երկու սեռի բաղնիքն, որ իւր կանոնաւոր բարեկարգութեամբն արդէն ծանօթ է Հասարակութեան եւ միանգամայն վկայեալ պատուաւոր անձերէ. այս անգամ նորա տնօրէնն, որ հայազգի մ'է, հրաւէր կը կարդայ Պատուարժան Հասարակութեան, որ ըստ առաջարկութեան բժշկաց, յաճախորդներն աւելի եւս օգտեցնելու եւ գոհացընելու համար՝ յիշեալ բաղնիքին մէջ Եւրոպական ոճով չինել տուած է պաղ եւ տաք անուշ ջրով ոռոգող յատուկ լոգարաններ (տուշ, պանեօ), յորս յաճախորդք լուացուելով պիտի օգտին ֆիզիքապէս, առողջապահական ամենակարեւոր գործողութիւն մը կատարելով յանձինս։ 10—7

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊՈՒԼՂԱՐԻԱ

Երեկ հեռագիրը ծանոյց թէ Պուլղարիոյ Երեսփոխանական ժողովին արտասովոր նստաշրջանը չորեքշաբթի օրն հանդիսապէս բացուեր է ի Թրնովա։ Ալէքսանդր իշխանին կողմէ կարդացուած ճառը կը հաստատէ թէ ժողովը 10–15 օր միայն ենթադրեալ պիտի ընէ, ըստ որում ներկայ արտասովոր նստաշրջանին մէջ իւր պաշտօնը պիտի լինի միայն նոր երեսփոխանաց ընտրութիւնը վաւերացնել, ժողովոյ մեծամասնութեան համախոհ նախարարութեան մը կազմութիւնը դիւրացնել և կառավարութեան ապագայ ընթացքն որոշել։

Առաջին նստէն սկսեալ այս հիմնագրին երկրորդ կէտն արդէն գործադրուեցաւ, զի նախարարապետ Պ. Զանքոֆ և իւր պաշտօնակիցք հրաժարական տուին, երբ ծայրայեղ ազատական կուսակցութեան գլուխ Պ. Գարավէլոֆ նախագահ ընտրուեցաւ Երեսփոխանական ժողովոյ (Սոպրանէ)։

Պ. Զանքոֆ, Երեսփոխանական ժողովոյ բացմանէն քանի մ'օր առաջ, Թրնովա գնացեր էր Թուրք կուսակցութեան և պահպանողականաց հետ իրաւարհութիւն մը կնքել չանալու համար, բայց իւր բոլոր ջանքերն ի դերև ելան։ Պահպանողականք ծայրայեղ ազատականաց հետ միացան. գալով ժողովոյ 22 իսկամ անդամոց, որք Սոպրանէի մէջ գրեթէ նոյն դերը կը կատարեն, զոր Բառնէլեանք կը կատարեն Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ, զգոյշ և պատրաստ կեցան իրենց քուէներն այն կուսակցութեան տալու, որ իշխանապետութեան իսկամ ժողովրդին շահոց ամենէն աւելի նպաստաւոր երեւէր։ Միւս կողմէ իսկամ երեսփոխանք դժգոհ էին Պ. Զանքոֆի նախարարութենէն, ըստ որում Պուլղարիոյ բոլոր քաղաքաց միջին թերին Պերլին դաշնադրին հակառակ, քմահաճօրէն պաշտօնանկ ընելովն տեղ ուրիշներ անուանած էր; առանց Շեյխ-իւլ-իսլամ էֆենտիէն վաւերացուելու։ Իսլամ երեսփոխանք՝ ներկայ առթիւ օգուտ քաղելով իրենց վրէժը լուծեցին Պ. Զանքոֆի նախարարութենէն։

Այժմ Պուլղարիոյ բազմը ծայրայեղ ազատական կուսակցութեան ձեռքն է և Ալէքսանդր իշխանը Պ. Գարավէլոֆի յանձնած է նոր նախարարութիւնը կազմելու պաշտօնը։ Ազատական կուսակցութեան բոլոր գլուխները՝ Պ. Պ. Գարավէլոֆ, Սլաֆոյլոֆ և Սլավէյքոֆ Ալէքսանդր իշխանին քով երթալով, հաւատացին թէ իրենց անձնուիրութիւնը պիտի ընձեռեն Պուլղարիոյ գահուն և հայրենեաց։ Այս ճարտար և պատեհ ձեռնարկին շնորհիւն է որ պահպանողականք միացած են արմատականաց հետ։

* *

Պուլղարք անուղղայ են։ Սերպիոյ հետ իրենց վէճը դեռ վերջնապէս չէ կարգադրուած. վերջին օրերս սերպական սահմանագլխին վրայ նոր բռնաբարում մ'ի գործ դրեր են, որոյ առաջին արդիւնքը պիտի լինի անշուշտ Պրէկովայի ծանուցեալ վէճը կնճռոտել։

Գուլայի մօտ գտնուող գիւղի մը բնակիչք իրենց խաչինքներով Սերպիոյ սահմանագլուխն անցեր, երկու սահմանակից տէրութեանց երկիրներն որոշող սահմանագիծերը խանգարեր, արտերն ու մարգագետիններն աւերեր և Թրէքավիձայի սերպական գիւղին հունձքը չնչեր են։ Այս չահատակութիւններէն յետոյ, Պուլղարք փութացեր են սահմանագլուխն անցնիլ և իրենց տեղերը վերադառնալ։

Թրէքավիձայի իշխանութեանց կողմէ Պէլկրատի կառավարութեան ուղղեալ տեղեկագրի մը վրայ, նախարարապետ Պ. Կարաչանին ծանուցագիր մը մատուցեր է ի Նիշ գումարեալ միջազգային յանձնախմբին, և վերեւ պատմուած իրողութիւններն յայտնելէ յետոյ՝ խըստիւ բողոքեր է Պուլղարաց անհերելի ընթացքին դէմ։ Սերպիացի նախարարը միանգամայն գանգատեր է սա իրողութեան դէմ թէ, Պուլղարիոյ կառավարութիւնը թոյլ կուտայ որ Բէքօ—Բավլովիչ անուն Գարատաղցի գաղթականը սերպական սահմանագլուխն վրայ բնակի։ Բէքօ-Բավլովիչ ժամանակաւ Բրոքուբլիէն արտաքսուած էր Հանրային անդորրութեան դէմ իւր նիւթած մեքենայութեանց պատճառաւ, և Պուլղարիա ապաստանելով՝ աւազակախումբ մը կազմաւորած էր, որով չարունակ ասպատակութիւններ կ'ընէր սերպական հողին վրայ։

ՀՈԼԱՆԴԱ

Անգլիական էքսչէնճ Թէլէկրաֆ Բիւրոյի անուն հեռագրական գործակալութիւնն առանց ստուգութիւնն երաշխաւորելու, բայց յարելով թէ իրաղէկ անձէ մը լսած է, կը ծանուցանէ թէ այս պահուս դիւանագիտական թշնամակցութիւն մը կը փոխանակուի ընդ մէջ Անգլիոյ և Ֆրանսայի, վերաբերմամբ Հոլանտայի արքայական գահուն ժառանգութեան խնդրոյն։ Նորէն խնդիր կայ վերջնապէս միացնել Հոլանտան և Պելճիան, ընդ գաւազանաւ Պելճիոյ գահաժառանգ իշխանին, բայց ուրոյն խորհրդարաններով և վարչութեամբ։ Գերմանիա գոհ կը լինի այս կարգադրութենէն, գրաւելով զԼիւքսէնպուրկ։ Կ'ըսուի թէ Լորտ Կրանվիլ նպաստաւոր է այս ծրագրին, որ կընայ ապագայ խառնաշփոթութեանց առաջքն առնուլ առաւելութիւնն ունենալ, բայց անհաւանական չէ որ Ֆրանսա կեցոյց պայմանագրերն անփոփոխ պահել ուզէ, որք թոյլ պիտի տան իրեն զլանալ իւր հաւանութիւնը՝ Գերմանիոյ կողմէ Լիւքսէնպուրկի գրաւման։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բեռդրսպուրկէն գրուած նամակ մը կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ աշխարհավարութիւնը գոգցես կը ննջէ այս պահուս բովանդակ Եւրոպան զբաղեցնող խնդրոյն նկատմամբ, և հետեւեալ կերպիւ կը բացատրէ Ռուսիոյ այս անգործութիւնը.

«Այն անգործութեան գաղտնիքը՝ ժամանակէ մ'իվեր մեր արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ երեւան եկող ազդեցութեան մրցման մը մէջ կը գտնուի։ Դիւանագետ մը, Պ. Զինովիէվ, որ երբեմն Թեհրանի ռուսական դեսպան և այժմ արտաքին գործոց նախարարութեան ասիական մասնաճիւղին տնօրէնն է, կեդրոնական Ասիոյ կողմն յոյժ յանդուգն աշխարհավարութեան մը հեղինակն հանդիսացաւ։ Մէրվի և Սարաքսի դրաւումը նորա գործն է։ կաւկասիոյ կառավարիչ Տոնտուքոֆ Բորսաքոֆ իշխանն իւր բոլոր ուժով կ'օգնէ անոր։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. տը Կիրս՝ ընդհակառակն՝ յոյժ թշնամի է աշխարհակալական դիտաւորութեանց։ Աստի ձկտում մը յառաջ եկած է, և որովհետեւ այս պահուս Պ. Զինովիէֆի իրաց վիճակին տէրն է, Պ. տը Կիրս դժկամակութեամբ լուռ մնալ կը ձեւացնէ և արեւմտեան աշխարհավարութեան վերաբերեալ խնդրոց մէջ ամէն նախաձեռնութենէ ետ կը կենայ։ Պ. տը Կիրս ըստ ինքեան որ և է հակակրութիւն չզգար ո՛չ Պ. Կլատստոնի նախարարութեան և ո՛չ Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի նախարարութեան համար, կամ մանաւանդ ո՛չ սահմանադրական Անգլիոյ և ո՛չ հանրապետական Ֆրանսայի համար։ Իւր նպատակն է Գերմանիան և իւր ամենէն սիրելի բաղձանքները Պիզմարք իշխանին կողմն են։ Միշտ համաձայնութեամբ գործել Գերմանիոյ հետ, առանց չափազանց մեծ զիջումներ ընելու. ահա այս է իւր իտէալը։»

ԵՈԶՂԱՏԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եոզղատ 29 մայիս 1884

Ինչպէս յայտնի է Մասիսի ընթերցողաց, վեց ամսոյ չափ յառաջ քաղաքիս մէջ սպանեալ ցոյն կնոջ մը խնդրով կ'զբաղեր տեղւոյս կառավարութիւն։ Իր ազդեցութեան վրայ կասկածուելով ձերբակալուած էր. բայց աղջիկն բնաւ ո և է բան չյայտնեց, այլ կը պատասխանէր թէ ոչինչ գիտէ։ Իր բանտարկութեան 25 րդ օրն երկու Հայ երիտասարդներ մատնեց, իբրև սպանող իր մօրուն. քննութեան միջոցին, բան մը չհաստատուեցաւ և բանտարկեալ երիտասարդներն արձակեցան։ Քննութիւնն շարունակելով, յոյն օրիորդն դատապարտեցաւ իբրև սպանիչ իւր մօրուին, հակառակ իւր այնքան հակասական խօսքերուն, 15 տարի բանտարկութեան։ Եռ հասարակ կը վկայուի աղջկան անմեղութեան մասին, բայց իր հակասական խոստովանութիւնքն օրինաց խստութիւնն իրաւամբ հրաւիրեցին իր վրայ։

* *

Քրիստոնէական կրօնի սկզբանց և Աւետարանական ոգւոյ հակառակ պակի մը պատմութիւնն յայտնի է Ձեր ընթերցողաց։ Ի ժամանակին, այսինքն աստի հինգ ու կէս ամիս առաջ, Ազգ. Կրօն. Ժողովն Եոզղատու՝ բոլորովին մերժած էր, քանզի թէ՛ ըստ աւետարանական և թէ՛ ըստ եկեղեցական սահմանադրութեան անկարելի է մէկու մը պակուիլ իւր քեռւոյն (մօրեղբօր) կնոջ հետ։ Բողոքական բարոյիչ մը՝ փորձուելով անիրաւ մատնիչն, միացուցած էր երկու անառակներն։ Պակէն չորս ու կէս ամիս ետքը, զաւակ մը կը ծնանի, զոր կը ներկայացնեն Բողոք. քարոզչին, որ իւր ապօրինի ընթացից համար պատժուած լինելուն, չհամարձակիր մկրըտել։ Ապա կը ներկայացնեն տեղւոյս աւագերէց Տ. Աբրահամ պապին, որ փորձուելով արդար մատնիչն, վեց ոսկիով կը մկրտէ։ Այս Տէր պապն՝ իւր հակաեկեղեցական ընթացքով հանրածանօթ եղած է. բաց աստի, քանիցս յանդգնած է հակառակ եկեղ. սահման. Հայաստանեաց Ս. Եկեղեցւոյ՝ մկրտելի մանուկներն կանանց և օրիորդաց դիրկը տալով, մկրտել և դրոշմել, որ թէ և կեդր. վարչ. Կրօն. ժողովն արգիլած է իր վերջին նիստերէն միոյն մէջ, սակայն այս խմբոռն քահանային յամառ որոշումն չէ կրցած խախտել։

Այդ քահանային ըմբոստ արարքը Կրօն. ժողովոյ ուշադրութեան կը յանձնեմք։ Առաջ. Տեղ. Տ. Վարդան Հայր թէ և սաստիկ ընդդիմացած է, բայց անկարող եղած է արգիլել, և մեծ անարգանք ալ լսած է իր եկեղեցական օրինաց նախանձախնդրութեան համար։

* *

— Պէյ-Պազարի հրկիզելոց օգնելու համար Մասնաժողով մը կազմուած է, և շրջաբերականներ ղրկուած են ամէն ազգի ժողովոց, Մբխթարներուն և գիւղերու տեառներուն։

— Ցոմա անուն գիւղին մէջ, Բուլգարիոյ գաղթական մը իր կինն սպաննելուն համար չղթայակապ ցկեանս թիապարտութեան դատապարտեցաւ։

— Քանի մ'ամիս առաջ Զորուսի զինանոցէն 10 սնտուկ հրացան գողցուած էր. տեղւոյս Միրզայը քննութեան համար Զորում գնաց, բայց միայն չորս սնտուկները կրնցաւ գտնել, որք զինուորական ձերբանոցին մօտ հողին տակ թաղուած էին։ Քննութիւնը սաստկութեամբ յառաջ տարուեցաւ, և վերջապէս գաղթական կին մը յայտնեց թէ՝ իւր այրն էր գողն, այն է Մէհմէտ ճաֆէր. կինը տեղացի անառակուհի մ'է, բայց իւր այրը զինքը խստութեամբ պահելուն, և իւր կրկնակի պահանջումներուն, որպէս զի զինքն տրձակէ, անտարբեր գտնուելուն՝ երիկը կը մատնէ։ Մէհմէտ ճաֆէր հուշակաւոր գող մ'է, և ժամանակ մը իր շահատակութեամբ սարսափեցուցած է ժողովուրդը. վասն որոյ ձերբակալեցաւ, ուրիշ գաղթական կառապան մ'ևս բռնուեցաւ, որ սնտուկները Զորումէն Մարզուան փոխադրեր է, բայց երկոքին ևս իրենց հարցաքննութեանց միջոցին բան մը չյայտնեցին խնդիրը լուսաւորող, միայն երկրագործ Զորումցի Հայ մը վկայեց թէ՝ զինաբանի դուռը բացող երէ ոեմբ ըսուած երկրագործական գործին ինքն չինած էր ճաֆէրին համար։ Շատ հաւանական է որ այդ աւազակը վերջապէս իւր արժանի պատիժը պիտի կրէ։ Այս գողոնեներէն կառավարութեան ձեռան 500 ոսկիէն աւելի է կ'ըսուի։

— Հայ աղջիկ մը երեկ իւր հօրը տունէն իւր նախկին նշանածին տունը փախաւ. աղջիկն առանց իր հաճութեան հօրմէն նշանուած էր այն երիտասարդին, և ապա դարձեալ առանց իւր հաճութեան զատուած, բայց երկոքին ևս իրարու սերտիւ կապուած լինելով, փախստեան օրը պակուեցան։ Հարք և մարք, խոհեմութեամբ վարուեցէք ձեր զաւակաց հետ և անոնց խորհուրդներն յարգեցէք։

— Երեկ իրիկուն Թուրքի մը հարանիքն քանի մը չարագործներ կոխելով, տանտէրը վիրաւորեցին և իւր աջ ձեռքի երկու մատներն ևս կոտրեցին, բայց ձերբակալելով բանտարկեցան։

— Տեղւոյս կառավարիչ Վսեմ. Հասան պէյ Պողոսեան գնաց, Եոզղատէն կեսարիա չինուող խճուղին քննելու համար։ — Անցեալ մարտ ամիսը թէ և չորութեամբ անցաւ, բայց ապրիլ և մայիս ամիսները պարբերական անձրեւներով գոհացուցին երկրագործներն։ Այս տարի արմտիք թէ և առատ են, բայց խոտերը նուազ, մարտ ամիսն առանց անձրեւի անցնելուն համար։

Աղէտներ. — Վիճակիս նախորդ Փոխ-առաջնորդ Ղ. Ե. Շիշմանեան՝ վերջերս կիւրինէն նամակ մը գրած էր տեղւոյս Ազգ. Ժողովոյ թէ՝ կը պատրաստուէր դալ։ Ժողովն յետ ընդ երկար վիճաբանութեանց, միաձայնութեամբ գիր գրեց չնորհուն Շիշմանեանի որ հաճի չգալ և չխռովել զժողովուրդն։ Շիշմանեան վերջին աստիճան կը յուզուի այս նամակէն և նեղվիւք լի երկու նամակներ կը գրէ. այս նամակներով ժողովն երկուքի կը բաժնէ Ղեւոնդեան և Հակաղեւոնդեան կուսակցութեանց։ առաջինները կը չողոմէ, կը չղոքանէ և կ'արդարացնէ, իսկ երկրորդներն նախատական ածականներով, հայհոյական մականուններով և գռեհիկ սիկարեան ոճերով կ'անարգէ և կը սպառնայ։

Ազգ. Ժողովն այս հակամարդկային և հակաքրիստոնէական նամակներն կարդալով՝ անհրաժեշտ համարեցաւ պատասխանել թէ անկարելի է իր գալուստն կրկնակի պատճառներով. նախ որ, Ժողովրդեան մեծամասնութիւնն չուզեր զինքն և իր վերջին նամակներով իրաւամբ առաւել ևս յուզուած է, երկրորդ՝ իր քննիչի պաշտօնն լրացած և ժամանակն ալ շատ անցած է, մանաւանդ որ էջմիածնական թեմէ մը ինքզինք ի Կիլիկիա փոխադրելուն՝ ինքզինքը լուծած է, կը թուի մեզ թէ. Շիշմանեան եպիսկոպոս ո՛չ Աւետարան կը կարդայ, և ո՛չ Աստուածաշունչ, որ, Յովհան մարգարէի ընթացքը բռնելով, գոնէ իր զոհողութեամբ և անձնուիրութեամբ փրկեր 5000 տունէ բազկացեալ վիճակի մը ժողովուրդը փորձանքէ, ինչպէս Յովնան՝ Նաւաստիներն յայտնաց։

—Վահանեան մանաւոր վարժարանի քննութեան և պարգեւաբաշխութեան հանդէսները կատարեցան մեծաւ շքով և փառաւորութեամբ, և Հոգաբարձութեան կողմանէ 400 դահեկանի գրքեր բաժնուեցան աշակերտաց և պատուոյ նշաններ տրուեցան։

—Մեր նախորդ նամակին մէջ մը «ղրթելի հաշիւներ» մասին մէջ մատնացուցած է հետեւեալ պարբերութիւնը, զոր կը փութանք ի սեռ ճոռամարմութեան ի լոյս ողորմելի և կիսամեռ մէջէն միայն Գրպրբզի հաշիւն պարզուած է ֆէնտին թէեւ քանիցս Ա[illegible]վոյ ներկայանալով, խնդրած է որ իւր հաշիւ առնուն, բայց չէ կրցած տալ, թերեւս ժողովականք կը խորհին թէ՝ եթէ առնուն կամաց կամաց իրենց ալ կարգ պիտի գայ։

—Կառավարութեան կողմանէ տեղւոյս Լուս. և Բող. Հայոց և Յունաց Կրօն. ժողովոյ թեկնդերէ մը ղրկուած է որ «Ֆրանսական Ժամանակեայ կանոնագրութեան երրորդ յօդուածին համեմատ» կը հրամայէ ամուսնութիւններէ 3-3-1 դահեկան առնուլ և կավարութեան սնտուկին յանձնել։—Ազգ. Մայր վարժարանի Նորընտիր Հոգաբարձութիւնն՝ տեղւոյս վաճառական.

ԹԵՐԹՍՆ ՍԱՍԻՍԻ

(38)

ՅՕՐԹԻՆԷ ՏԻՐ ՊՈՒԱԿՕՊԷ

ԳԱՂՏՆԻՔ ՆՈՐ ՓԱՐԻԶԻ

ՄԱՄՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՍԱՏԱՆԱՑԻՆ ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԸ

Ժ.

իմ ընտանիքս . . . իմ վրայ եղած զրոյցները պիտի իմանան . . .

Եւ ձայնը մեղմացնելով, յարեց.

— Գուցէ նա ևս պիտի իմանայ . . . արդէն կը վերադառնայ . . . ամէն ինչ պիտի լսէ . . . և պիտի սպաննէ զիս։

— Ձեզ պիտի պաշտպանեմ, տիկին, թէ՛ ձեր ամուսնոյն սրամտութեան, թէ՛ Պ. Պըլամէրի անխորհրդադատութեանց դէմ։

— Դո՞ք, պարո՛ն, բայց ի՞նչ ըրած եմ որ այդքան հոգածութիւն կ'ունենաք իմ վրայ։

— Ոչինչ. ձեր օգնութեան պիտի հասնիմ այնպէս ինչպէս պիտի օգնէի մանուկի մը, զոր վաճառանոցի բեռնակիր մը նեղէր. տկարները կը պաշտպանեմ։

— Մինչեւ իսկ եթէ տկարները մեղապարտ լինին։

— Ձեմ ճանչեր այնպիսի յանցանք մը, որոյ համար Աստուծմէ ներում ստանալ կարելի չլինի զղջմամբ. մինչդեռ ձեր յանցանքը մարդոց առաջ իսկ դարմանելի է, զեթ ես այնպէս կը հաւատամ. բայց որպէս զի ձեր այդ անխորհուրդ վարման հետեւանաց առաջքն առնում, պէտք է որ պատասխանէք այն հարցմանց, զոր պիտի ուղղեմ ձեզ։

Օ՜հ, ապահով եղիք, յարեց պատասխանելու համար տիկնոջ մէկ շարժումին, որ մտահոգութիւն կ'արտայայտէր. ո՛չ ձեր ընտանիքն, ո՛չ ձեր մօտակայ անձերն, ո՛չ ձեր բնակարանը գիտնալ կ'ուզեմ. գիտեմ թէ Բուլիկան հրամանատարին կինն էք, և չեմ ուզեր ադկից աւելի բան մը գիտնալ. բայց կէտ մը կայ, որոյ վրայ տեղեակ լինելու եմ, սա թէ Պ. Պըլամէր ձեր տունը մուտ ունէ՞ր, ձեր ամուսնոյն հետ բարեկամութիւն հաստատած էր։

— Ոչ, երբէ՛ք, ըսաւ Նորատի կինն աշխուժիւ. ընկերութեանց մէջ յաճախ տեսած եմ զայն, բայց Պ. Բուլիկանի մեկնումէն ի վեր, և երբէք տանս մէջ չեմ ընդունած. ես մօրս հետ կը բնակիմ, մեր տունն եկած չէ բնաւ,

— Եւ ներեցէք որ հարցնեմ թէ սոյն առեւանդութեան դիտաւորութիւնը, սոյն յիմար խորհուրդն երբա՞ր ատենէ ի վեր յղացած էիք։

— Ո՛չ, պատասխանեց մեղապարտ կինն այնպիսի տկար ձայնով մը, որ Մարսել հազիւ կրցաւ լսել. ինք մտքէն չէր անցուներ բնաւ խոյս տալ, ընդհակառակն կը թախանձէր ինձ որ ընտանեացս ներկայացնեմ զինքս, որպէս զի առանց կասկածներ հրաւիրելու և զրոյցներու տեղի տալու, կարենար տեսնել զիս, բայց ես սոյն կեղծ ու պատիր կեանքէն կը դարձէի. և լաւագոյն կը համարէի փախչելով անուանարկ լինել, քան թէ ընտանեկան յարկին տակ դաղտնի կապակցութիւն մը հաստատել. ուստի պաղատեցայ իրեն որ Ֆրանսայէ հեռի տանի զիս, ա՛յնքան հեռի, որ այլ ևս չհանդիպէի այն պատուաւոր մարդուն, զոր կը մատնէի, և մեր փախուստն երեկ միայն որոշեցինք։

— Այս դիշե՞ր իսկ պիտի մեկնէիք։

— Վաղն առաւօտ, Պալ գնացող ճեպընթաց շոգեկառքով։

— Այնպէս որ ձեր տան մէջ ոչ ոք գիտէ դեռ...

— Ոչ, կէս դիշերին մինակ մեկնեցայ դռնէ մը, որու բանալին ունիմ. մայրս և քոյրս կը կարծէին թէ սենեակս քաշուած էի, որ իրենց սենեակէն բաւական հեռի է, ամայի թաղի մը մէջ առանձին օթեւան մը կը բնակինք. դուրս ելած պահուս սպասաւորներն ալ պառկած էին, որով վստահ եմ որ ոչ ոք նշմարեց իմ շտապալից մեկնումս։

— Ուրեմն, ժամանակ է դեռ. պիտի տանիմ զձեզ այն տունը, զոր թողելու չէիք երբէք. ձեր դուրս ելնելը չեն տեսած, ձեր ներս մտնելն ևս չպիտի տեսնեն, և վաղը պիտի կրնաք հաւատալ թէ դէշ երազ մը տեսած էք, միայն թէ բաւական քաջասիրտ լինիք այդ մարդը մոռնալու համար։

— Մոռնա՞լ, ա՜հ, չափէ աւելի չարիք հասուց ինձ, որով չեմ կարող մոռնալ, բայց արդէն կ'արհամարհեմ զայն։

— Լա՛ւ, ես ևս յանձն կ'առնում զայն արգելուլ ձեզ վնասելէ։

— Մենամարտութեա՞ն պիտի հրաւիրէք զայն, ո՛հ, պարո՛ն, յանուն երկնից . . .

— Մի՛ վախնաք, տիկին, Պ. Բուլիկան հրամանատարը չափէ աւելի կը յարգեմ և չպիտի ուզեմ երբէք նորա պատիւն ի վտանգի դնել մենամարտ մ'ընելով, որոյ մասին անշուշտ անհպատամ զրոյցներ պիտի պատրաստէին. ո՛չ, Պ. Պըլամէրի հետ չպիտի մենամարտիմ, և եթէ զայն լռութեան ենթարկելու համար ակամայ ստիպուիմ այդ ծայրայեղութեան դիմել, պիտի կրնամ ո՛և է հասարակական պատրուակ մը գտնել ադոր համար. գալով ձեզ, տիկին, կը խոստանամ այլ ևս չտեսնել զձեզ, և եթէ ձեր ամուսնոյն փարիզ հասնելէն յետոյ դիպուածաւ անոր հանդիպիմ, պիտի խորշիմ վերստին կապելէ այն յարաբերութիւնները, զորս տարիէ մ'ի վեր ընդմիջած ենք, որով չպիտի հարկադրուիք իսկ օտարականի մ'առաջ չառադնելու։

— Այլ ևս օտարական մը չէք ինձ համար, պարո՛ն, և եթէ իմ ազատարարս անունը գիտնայի, այդ անունն իմ յիշողութենէս չպիտի ջնջուէր երբէք, որովհետեւ . . .

— Բոլորովին անօգուտ է այդ, մինչդեռ անհրաժեշտ է որ ձեր տունն առաջնորդեմ զձեզ. հաճեցէք ասել թէ ո՞ր ճանրով երթալու ենք, որպէս զի կառավարին ազդարարեմ։

— Ձանբա՞ն, կրկնեց խեղճ կինն, որ յանկարծ իրականութեան աշխարհը մտած էր, կարծեմ հեռացած ենք . . . ո՜հ, լռեցէ՛ք թէ չատ ուշ չլինի։

Կառավարն, որոշ հասցէ մ'ընդունած չլինելով, պողոտայներուն ուղղութեամբ հանդարտաքայլ վարած էր կառքն, որ Ամպիկիւ Թատրոնին առաջ հասած և երկու խոնջեալ ձիերուն զնացքով Պասթիլի ճանբան բռնած էր։

— Կը վախնաք որ ո՞ւշ լինի և ձեր տուն մտնելը նշմարուի՞, հարցուց Մարսել, բայց կարծեմ ըսիք որ դաղտնի դրան մը բանալին ունիք։

— Այո՛, և՝ բարեբաղդաբար պահած եմ զայն, թէև գործածելու հարկ չպիտի ունենայի բնաւ, բայց . . .

— Լ՛հ ուրեմն, ինչո՞ւ կը վախնաք. առաւօտեան ժամն երկու է և եթէ, ինչպէս ըսիք, ամայի թաղ մը կը բնակիք, ոչ ոք պիտի տեսնէ զձեզ։

— Անշուշտ ո՛չ, գէթ այնպէս կը յուսամ, թէեւ մեր տան մէջ իսկ թշնամի մ'ունիմ, որ շահ ունի զիս լրտեսելէ. բայց խոյս տալէ առաջ մօրս նամակ մը գրած էի, յորում իմ փախուստս կը ծանուցանէի և ներում կը խնդրէի այն վշտին համար, զոր պիտի պատճառէի իրեն, և այդ նամակը սենեակիս մէջ յայտնի տեղ մը դրած եմ. եթէ քոյրս կամ մայրս հոն մտնէին . . .

— Իրաւունք ունիք, տիկին, բնաւ հետք մը մնալու չէ այն յիմարութենէն, որոյ հետեւանքները խիստ ծանրակշիռ կրնան լինիլ ձեզ համար. վայրկեան մը չկորսնցնենք. ըսէք ինձ թէ ո՞ւր կ'ուզէք երթալ։

— Բարեբաղդաբար ճանբէն շատ շեղած չենք, պատասխանեց տիկին Բուլիկան դռնակէն դուրս նայելէ վերջ. կառավարը Լանգրի փողոցը մտնելու է։

Մարսել առջևի պատուհաններէն մին վար իջեցնելով, հարկ եղած հրամանը տուաւ կառավարին, որ

(Շարունակելի)

ներու և այլ բարեսէր անձանց դիմելով, դպրոցներու պէտք եղած կարասիք, պիտոյք, գրեանք ժողոված է։ Բանի մ'անձինք այլ և այլ պարբերական հանդէսներ նը-ւիրած են։

—Եդեսեան Յովհաննէս Սրբազան՝ որ Մարզուան կը դտնուի, Մարզուանցի և Ամասիացի 50 ազգայնոց դէմ դատ բացած է Մարզուանի Նախագահ ատենին առջև։ Ցիշեալ անձն 16 անձանց 4—5—6 ամիս բանտարկութիւն կը պահանջէ։ Դատապարտեալք Կ. Պոլսոյ և Սեբաստիոյ վճռաբեկ ատենին դիմած էին։ Ցիշեալ ատեանը ևս Մարզուանի որոշումն հաստատելով կը բանտարկեն դատապարտեալ ազգայիններն։ Ազգ մեր Եղբայր դտնուելուն, Մարզուանի կառավարիչը տեղական կառավարութենէն կը խնդրեր Խահրէ Հեքիմ Մարզուան զրկել։ բայց յիշեալ անձը Զորում դտնուելուն այժմ, Զորումի տեղականին հրաման կը զրկուի, և ըստ հրամանին, ընդ հսկողութեամբ Մարզուան կը զրկուի։ Այս դատին պատճառն է եղեր Եդեսեան Սրբազանի փակոնոնին այդ անձինքներէ։ Արդեօք ի՞նչ կը նշանակէ «որ հարկանէ զալ քո, դարձիր նմա զձախ քոյ» բանն Սրբազա՞ն, դուք որ ձեզի համար պիտանի և ազգին ամենապիտանի ոմն էք եղեր ըստ ձեզ։

* *

Նորահնար հրաշագործութիւն։—Նեվշեհրի գայմագամութենէն 4 ժամ, և քաղաքէն 16 ժամ հեռի Նիկոէյի մութասարրիֆութեան վերաբերեալ Իրքիլպ անուն գիւղաքաղաքին մէջ մոլեռանդ Ցոյնը երազին մէջ խաչը կը տեսնէ, որ իբրև թէ իր տան մէկ սենեկին մէջ թաղուած է և. ղեր։ Մարդը ելնելով՝ խաչը անտի կը հանէ, և լաթերու մէջ փաթթելով նոյն սենեկին մէջ ուխտադնացութիւն մը կը հաստատէ։ Ուխնացութիւն կորք, կաղք, անդամալոյծք բոլորեքին կը բժշկուին եղեր։

Այս հրաշագործութեան համ. մէջ ալ տարած. և անդամալոյծ, մ' անձինք՝ թէ՛ այ՝ հոն դիմած են. չկած չէ սոցա ցաւեր։ Ցոյն Մեսարբոլիան իմանալով խաբեբայութիւններն, իրքիլպ կ'երթայ, և խաչը քննելով, հակառակ ընդդիմութեան, կը դտնէ որ մայրի փայտէ չինուած անձև և անշուք բան մ'է. քաղաքին հիւսերէն մին կը վկայէ թէ տարի մ'առաջ ինքը չինած էր այդ պիսի խաչ մը։ Բայց վարպետորդի Ցոյնը հինգ ամսուան միջոցին խիստ չատ ստակ ժողոված է։

* *

Զորումէն եկած հեռագրոյ մը նայելով՝ մայիս 25ին գիշերն երկրաշարժի ցնցում մը զգացուած, և և 5 րոպէ տեւած է. միայն քանի մը խարխուլ տուներ փլած են.

—Ցեղւոյս կառավարական խորհուրդն իր նորաչէն պալատը փոխադրեցաւ, որ տարիէ մ'ի վեր կը չինուէր։

—Բիւհնէյի տօնավաճառն՝ որ մինչև օգոստ. կը տեւէ, 15 օրէն պիտի սկսի։—Հարհար կոչուած գաղթական գիւղի բնակիչներէն հրաւակ մը ապատակել սկսած է Հաթապի կողմերն և Զորումցի չորս Հայ. վաճառականաց ձիերն և այլ ապրանքներն կողոպտած է։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ

(Շար. Ե. Վերջ)

—

ԱԶԳԱՑԻՆ ՎԻՃԱԿ

Շ. Գարահիսարի Ազգայինք, նիւթական, բարոյական և ընկերական զանազան տեսակէտներով չատ հեռի կը գտնուին տակաւին յառաջադիմական ընթացք ունեցող դիրքէ. ազգային գործոց դեկը դեռ չէ աղատուած միապետական անձանց լուծերէն, և երիտասարդութիւնն որ բաւական վառվռուն մեծամասնութիւն մ'ունի, դեռ չէ կարողացած պատուար կանգնել նոցա քմահաճ ճնշմանց։

Ընկերութիւններ կը դտնուին թէև, բայց տեւական չեն. տարիներու իւրաքանչիւր հոլովմանց մէջ երիտասարդական ժողովով կը ծընին յանկարծ բաւական թուով. բայց հաղիւ ազգօգուտ և վսեմ նպատակներն որոշուած, հաղիւ գեղեցիկ և չողչողուն անուններն ստեղծուած, ահա կը տեսնես որ մահուան սարսուռէն բռնուած և հեկեկանօք թաւալգլոր կ'երթան կ'իյնան իրրեւ դիտաւորներ այս ինչ մոլորակին կամ այն ինչ համատեղութեան ... գիրկն, համարատուութիւնը վերջին դատաստանին վերապահելով, որով կ'ապացուցուի երիտասարդութեան անհաստատամտութիւնը։

Սահմանադրութիւնն, որ վեց տարիներէ ի վեր մուտ դտած է ի Շ. Գարահիսար, տակաւին իւր խանձարուրին մէջ կաչկանդուած է իւր անհաշտ թշնամիներէն, որով ստէպ մանկական ճիչեր կ'արձակէ։

Առաջնորդական խնդիրն, որ իւր տասնամեայ ծագմամբ մեծ երկպառակութիւններ և յուզումներ կը պատճառէ, փակուեցաւ առ ժամանակ մի՝ մեկուսացմամբ նախկին առաջնորդ Աբրահամ սրբազանի։ բայց այն փակում, որ արդէն հրաբխային բորբոքմանց դադարման նման վայրկենական կը նկատուէր, մեծ վախ կը պատճառէր հեռատես անձանց ապագային մէջ վերստին ժայթքելէ, որ արդարեւ կատարեցաւ վերջապէս։ տեղացնելով ժողովրդեան վրայ իւր կեղեշ լավաներն, սառուցանելով նաեւ կեդրոնի Ազգ. ժողովոց օրակարգերու խնդրոց թիւն, այնպէս որ՝ վերջին 6–7 տարիներու մէջ քանի՝ նիցս զրկուեցան քննիչներ, տեղապահներ, փոխանորդներ և առաջնորդներ, որոց ամենն ալ իբրեւ այցելուներ վերադարձան, առանց կարողանալու արմատախիլ ընել եապան այն կործանիչ ոգին, որ արդէն ստուար ճիւղեր արձակած է ազգային մարմնոց բոլոր խաւերուն մէջ։

Արդի առաջնորդ Գեր. Պետրոս վարդապետ Ներկարարեան եւս, որ երեք տարիներէ ի վեր անդ գացած է, չկրնալով համաձայնիլ ընկճած է վերջապէս նոցա ծնած ազգային ազդեցութեանց տակ, որոշելով ձեռնթափ լինել իւր պաշտօնէն։

Ահա այս պատճառաւ երեսփոխանութիւնն, որ բաւական թուով լուսամիտ երիտասարդաց անդամակցութիւնն ունի, չկրնալով առաթուր ընել իւր առջեւ եւած խոչընդոտներ, կաղն ի կաղն ընթացիւք դրեթէ անդոյութեան դատապարտուած է. վարչութիւնն, որոյ անդամք են մայր ամենայն չարեաց, դադարեալ է արդէն իւր շրջանի լրմամբ։ աւելորդ է ըսել թէ ստորակարգեալ ժողովներ ինչ վիճակի մէջ կը գտնուին։

Կղերականութիւնն բոլորովին անպատուաբեր դիրք մը ունի, ոչ միայն իւր տգիտութեամբն ու ապիկարութեամբն, այլ և ցաւալի քան զայն, աղքատութեան անտանելի կացութեամբն, որոյ պատճառն է ժողովրդեան ցուցած անտարբերութիւնն ու լքումն, որ առիթ կը տայ յաճախ՝ քաղաքէն հեռանալով իրենց ապրուստն հայթայթելու աշխատիլ, ինչպէս կան այժմ մայրաքաղաքիս մէջ երկու քահանայներ ...։

Գալով դատարակութեան՝ որ ամենակարեւոր և կենսական խնդիր մի է պարտաճանաչ ժողովրդոց համար, կը դտնուի նոր կոչուի վիճակի մէջ. թէ և կը լինին այս մասին երբեմն երբեմն ջանքեր երիտասարդաց կողմէ, բայց ցաւ է ասել որ, նոցա թիւն ալ ցանցառ և զօրութիւնն նիհար լինելուն, չեն կարողանար ընդ երկար դիմադրել իրենց ձայնը խեղդելու ճգնող զօրութեանց։

Եկեղեցական, վանական և դրպրոցական կալուածներ, որք տարեկան մեծ հասոյթներ կարող են տալ, առ ի չգոյէ բարւոք մատակարարութեան և տնտեսութեան բնաւ օգուտ չեն ընծայիր դատարակութեան, որ ստէպ հանդանակութեամբ միայն կրնայ ապահովուիլ։

Վարժարանք երկու են արական սեռի յատկացեալ՝ Մուշեղեան և Ս. Փրկչեան անուամբ, որ կը պարունակեն 600 ի չափ աշակերտներ։

Դասատուներն, երեք տարիներէ ի վեր կ'ընտրուէին իրենց կոչման անարժան անձերէ. բայց անցեալ տարի երիտասարդաց ցուցած գովելի եռանդեամբ կանչուեցաւ մայրաքաղաքէս Մեծ. Սարգիս էֆէնտի Սէմերճեանն, որ արդէն ծանօթ է բազմաց ասա վարած իւր երկար և արդիւնաւոր պաշտօնավարութեամբն, բայց ա՜ւաղ, անողոք մահն չ'խնայելով յիշեալին ծաղիկ հասակի թանկագին կենաց, յաւիտենական թաղակայ դարձուցանելով զայն մայրսի քանի՛ երրորդ օրուան մէջ։ Ի մեծ և անմխիթար սուգ Շ. Գարահիսարի ազգայնոց, որոց անշուշտ ցաւակից պիտի ըլլան ամեն ազգայուն անդամ մի ևս պակսեցաւ։ երբ խորհին այս՝ մեր Ազգին մէջ տիրող նորա արժանաւոր պաշտօնակցաց սովն։

—Արդեօք երբ պիտի բացուի ժողովրդեան անհամբեր տեսնելու փափաքած վարժապետանոցն, որ արտադրէ օր առաջ յաջորդներ հանդուցելոյն և լծակիցներ նորա պաշտօնակցաց։

Այս առթիւ հարկ կը համարիմ յիշել հանդուցելոյն սա խօսքն զոր արտասանած է անդադար իւր տասը և հինգ օրեայ կարճատեւ հիւանդութեան մէջ «Աւելի լաւ կը սեպեմ հոս մեռնիլ քան պաշտօնիս մէջ արդիւնք մը չարտադրած մեկնել ի Կ. Պոլիս ընտանեաց դիրկն»։ թող լսեն մեր Պոլսեսէր վարժապետներն չատեր, որք չեն ախորժիր երբէք թողուլ Վոսփորի դեղազարդ ափունքն և երթալ ի գաւառս։

Հանդուցելոյն թաղման հանդէսն կը կատարուի մեծ չքով և ի նշան սգոյ 200 ի չափ դպրոցական աշակերտաց, սօսիներ ի ձեռին, ներկայութեամբք, ուր և կ'արտասանուին երիտասարդաց ոմանց կողմանէ դամբանականներ։

Նամակիս նիւթերէն չ'շեղելով կը փութամ վերջացուցել հետագայ դիտողութիւններով։

Մուշեղեան վարժարանն՝ ինչպէս ըսի՝ զրկուեցաւ իւր արժանաւոր դասատուէն, որոյ ներկայութիւնն հաղիւ վայելեց 8 ամիս. փափաքելի է որ ժողովուրդն առանց վհատելու շուտով կանչէ նորա յաջորդն, որ կարող ըլլայ աճեցուցել հանգուցելոյն ցանած սերմերն։

Իսկ Ս. Փրկչեան վարժարանն, որ նոյնպէս կը կարօտէր արժանաւոր դասատուի մը ներկայութեան, չարժանացաւ դժբաղդաբար երկար ատենէ ի վեր այդ երջանիկ բաղդին, խաղալիկ ըլլալով տեղական պտուղ ապիկար անձանց ձեռք, որք չեն գիտեր իրենց կոչման բնութիւնն և չունին նորա համապատասխան մեթոտ և ծրագիր։

Գալով իգական սեռի դասատարակութեան խնդրոյն, որ մարդկային յառաջդիմութեան մղում տալու երկու տարրերէն մին է, ընկերակցութեամբ արական սեռի դասատարակութեան, չատ ողբալի կացութիւն մի ունի անդ, ուր ծընողք իրենց առ աղկունս ունեցած պարտաւորութիւնը կ'ըմբռնեն՝ նոցա ամուսնութեան սեթեւեթն և օժիտը պատրաստելով միայն։

Աղջկանց համար վայելուչ դպրոց չկայ, այլ հասարակ տուն մի յատկացուցած են այդ անուան, ուր կ'երթեւեկեն 150ի չափ աշակերտուհիք, որոց դասատարակութիւն կ'ընտրուի տունը մնացող կամ ընտանեկան շրջանին մէջ իւր ապրուստը չկրցող հայթայթող աղջիկներէ, հերիք է որ ընտրեալը կարող ըլլայ վարժարան և աղջկունք բառերն ուղիղ արտասանել և քիչ մ'ալ ձեւագործութիւն գիտնալ։

Ահա այսպէս կ'ըմբռնուի Շապին Գարահիսարի ստուարաթիւ ազգայիններէն դասատարակութեան կարեւորութիւնն, որ ներկայ ժամանակի մէջ մահու և կենաց խնդիր մը դարձած է. երանի թէ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութիւնն՝ որ անձնուիրաբար կ'աշխատի կըրթել իւր հեռաւոր անկիւններն ունեցած քոյրերն, բարեհաճէր իւր տրամադրութեան տակ առնուլ նաև Շապին Գարահիսարի աղջկանց վարժարանն եւս, դրկելով նմա մի վարժուհի, որ կարող ըլլայ հասցուցեալ ապագային բարեկիրթ մայրեր։

Երանի թէ երիտասարդութիւնը պատասխանելով ժամանակին հրաւէրին, սթափէր իւր պաղարիւն ընթացքէն և ջանար աւելի բարեկարգ վիճակի մէջ դնել իւր եղբարց և քեռց դասատարակութեան յարկերն, որոնք կարողանան ընդարձակել Ազգին և տէրութեան ողջախոհ և ճշմարիտ քաղաքացիներ։

Խմբագրապետ Տէր, մատուցանելով Ձեզ խորին շնորհակալիքս,

Մնամ

ԵՐԱՍԽԱՆՔ Ց. ՍԻՍԱԿԵԱՆ

3 յունիս 1884

Կ. Պոլիս

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

—o—

Օրիորդաց առողջութիւնը։ — Բարոյական դատարակութիւնը եւ անոր ազդեցութիւնը։ — Թէ ինչո՞ւ Ղեայմ հիւանդութիւնք կը շատանան նորատի կանանց մէջ։ — Տխուր պատմութիւն մը։ — Տիարբոյ եւ ճիւղութիւնական դատարակութիւնը։ — Առողջ մտքի յառողջ մարմնի։

—

Շաբթուս մէջ պատեհութիւն ունեցայ բարեկամի մը ընկերակցութեամբ Հօր Սէրոլ երթալու, որ պարգեւաբաշխութիւն կ'ընէր իւր աշակերտուհեաց։ Տեղեակ չեմ թէ ինչ եւ ո՞րպիսի է դասատարակութիւնն՝ որ կ'աւանդուի հոն։ այլ գլխաւոր բան մը, նորատի օրիորդաց առողջութեան խնդիրն իմ ուշադրութիւնս գրաւեց։ Ցեսայ որ, մեծաւ մասամբ, չատ քաջառողջ դարձած էին մանաւանդ կարգ մը աւելային դրութեամբ օժտեալ օրիորդք որք չատ անգամ յոռի դասատարակութեան մը առողջաւեր ազդեցութեամբ կանխահաս կը թառամին։ Հարկ չկայ ըսել — արդէն չատեր գիտեն— թէ յոյժ առողջապահիկ չինուած մ'է դպրատունն եւ չատ յարմար կերպով բաժանուած նընջարան, դասարան, սեղանատուն եւայլն։ Ուսանողաց զգեստները լայն, բայց կոկիկ։ սնունդը կանոնաւոր եւ առողջապահիկ։ վերջապէս, չատ կողմերէ ընտիր հաստատութիւն մ'է այդ վարժարանն։

Եւ սակայն, ինչո՞ւ նիւթապէս այդչափ լաւագոյնս օժտեալ դպրոցի մը աշակերտուհեաց կը հանդիպիմք, որոնք իմացականութեան կողմէ չատ նախանձելի վիճակի մը մէջ չեն դտնուիր։ Ընդէ՞ր կը տեսնեմք օրիորդներ կամ տիկիններ, որոնք թէ եւ Հօր-Սգոյլի սըրսակաղարդներ, բայց զուրկ են բազմիցս այն իմաստութենէն՝ որով հնար է զեկավարել աշխարհային մըշտայոյզ ծովուն մէջ։ Վասն է՞ր կը դանեմք ուսումնասէրճ երիտասարդուհիներ՝ որք միշտ տխուր, միշտ դժգոհ, միշտ վերացական գաղափարներով տոգորեալ լինելով, ողջ մտաց եւ առողջ մարմնոց հանդէս չեն ընծայեր։

Այդ հարցմանց կարելի է պատասխանել թէ՝ «Դասատարակութիւնն՝ որ կը տրուի սոյնօրինակ վարժարանաց մէջ, նուազ դրական եւ եւս առաւել գոգիլիստական է։»

* *

Կը հարցունես ինձ թերեւս, ընթերցող բարեկամ, թէ ինչ ըսել է միտիկական դասատարակութիւն մը։ —Կը բացատրեմ զայդ օրինակաւ մը։

Իրիկուն մ'է։

Ցունդ կը դառնաս։ Թաղեալ ամբեան հորիզոնին վրայէն գամ քան զդամ վար կ'ելլայ։ Վերջալուսոյ տկար բայց սիրուն ճառագայթներ, իյնելով դեռ թափանցանել սենեկին պատուհանէն, չքնաղ գոյնով մը կը լուսաւորեն դայն։

Օրուան ազմկալից յուզմունքէն ետք, հանգիստ առնելու համար կը դիմես տունդ, ուր զուարթերես ամուսնդ պիտի դիմաւորէ զքեզ եւ պիտի պատմէ քեզ սիրուն եղանակաւ մը այն ամէն բան զոր ըրած է այնչափ ժամանակ երբ բացակայ էիր անոր քովէն։ Նորա ամէն մէկ խօսքն, ամէն մէկ քրքիջն, ամէն մէկ շարժումը վաստակեալ ջղերուդ, մարդկական ազդեցութեամբ մը զոգցես հանգիստ պիտի պարգեւեն։

Կարծեմ այսպէս կը լինի ընտանեաց մ'երջանկութիւնն, այսպէս կ'արգասաւորի ներդաշնակ ամուսնութիւն մը։ Եւ դուք այդ յոյսերն ունիք։ Կը զարնես դուռն՝ որ կը բացուի իբրեւ ինքնաշարժ մեքենայ մը։ սրահն ամայի է։ Ա՛ինպէս ինն թուի թէ եկեղեցոյ մը գաւիթը մտար։ Եւ ինչպէս երբեմն, ի հեռուստ կը լսուին խոր լռութեան մը մէջ այն տխուր մեղեդիներ, զոր դեռատի տիրացուներ ամենայն ջերմեռանդութեամբ կը մրմնջեն դասերու վանդակաց առջեւ, դաշնակի մը մեղմ եւ տխուր գեղգեղանք քաղցր իմն կը հնչեն այդ լուռ եւ տխուր տան վերի սենեկէն՝ զոր —նկարագրեցի արդէն— զիարդ բանաստեղծական վիճակի մը մէջ դրած էր վերջալոյսը։

Առանց ոտքիդ ձայներն հանելու, ամենայն զգուշութեամբ վեր կ'ելնես։ Տխրագին նուագն եւս առաւել ազդել կը սկսի։ կը մտնես մեղմով սենեկին դրան եւ հիացմամբ կը լսես զոյգ ընդ գեղգեղանաց դաշնակի՝ լոյն լալու տխուր ձայն մը։ Այն ինչ չատապաւ կը բանաս զուարը տեսնելու համար թէ ինչ խորհրդաւոր խաղ կը խաղցուի սոյն ընտանեկան թատերաբեմին վարագուրին ետեւ, եւ ապշութեամբ կը տեսնես թէ դաշնակն արդէն լռած, նորատի ամուսնդ մարած, եւ ոգեսպառ գեսին փռուած է։

. . . . . .

Շո՛ւտ . . . . բժիշկ մը։ Սա կը հասնի փութանակի, կը քննէ հիւանդը, կը հասկնայ թէ նիւրէնի (1) մը հետ գործ ունի։ կ'աշխատի բաղում ժամեր հուսկ ուրեմն կը յաջողի զարթուցանել տխուցեալն՝ որոյ աչքերէն յորդ արտասուք կ'ընթանան։

* *

«Ի՞նչ ունիս Մարի, ինչո՞ւ այդպէս տխուր ես», կը հարցուներ ստէպ բարեկամներէս մին իւր մատաղատի ամուսնոյն, որ ամեն տեսակ նիւթական բարեմասնութեամբք օժտեալ էր։

«Է՜հ . . . ինչո՞ւ տխուր չըլլամ. մի՛թէ զուարթ ըլլալու համար երջանիկ ըլլալ պէտք չէ՞։ եւ սակայն կատարեալ երջանկութիւնը միայն հո՛ն երի՛ նքն է» կ'ըսէր մեղամաղձօրէն եւ, «Տէ՛ր, օգնէ՛ ինձ, կը յարէր միշտ ձեռքերը վեր ամբառնալով, արժանի արա՛ զիս արքայութեան քում։»

Եւ խեղճ այրն հաղար անգամ զըղջալով ամուսնութեան մը վրայ որ այնչափ փայլուն ապագայ մը խոստացած էր իրեն, եւ որ սակայն այնչափ տաժանելի եւ անտանելի դարձած էր գլխիկոր կը մտածէր իւր թշուառութեան վրայ։

Ինչ որ կը պատմեմ քեզ հոս, ընթերցող բարեկամ, առասպել չէ, իրողութիւն է։ եւ իրողութիւն մը չէ, իրողութիւններ է։ Այն կրօնական կամ բարոյական մոլեռանդն դատարակութիւնը՝ որ կը տրուի մեր աղջկանց, պատճառ կը լինի ամէն օր այն չարեաց՝ զորս հարեւանցի ուրուագծեցի, եւ բոլոր այլոց՝ զորս անհնար է ինձ մի առ մի թուել։

Կարդա՛ միանգամ Ցիտրբոյի Կրնաորո՞հ անուն վէպը՝ որ ծայրէ ի ծայր անուրանալի ճշմարտութեանց նկարագիր է, եւ կը համոզուիս ինձ հետ թէ որչափ մեծ վնասներ հասուցած է կրօնական մոլի դատարակութիւնը դեռատես օրիորդաց։ Որչափ զղջաց Ցիրանսա ժամ յառաջ չարգիլելուն համար ճիւղութիւնական դատարակութիւնն արանց համար, զորս ապուշներ ըրաւ, եւ կանանց համար՝ զորս էմբիւբիւներ դարձուց, ինչպէս կ'ըսէ Լէոնարդաքսիլ։ Եւ միսիոնարական կրթութիւնն, ո՛չ թէ իմ այլ բազում ողջախոհ անձանց կարծեօք, մեծ տարբերութիւն մը չունի ճիւղութիւնականէն։

Ահա այս է վտանգաւորն, եւ ասկէց խորչիլ կ'ազդարարեմ առ որս առողջ տեսնել կը բաղձան իրենց նորահաս զաւակունքը, զի առողջ դիտ յառողջ ծընի։

Ռ. ՌՕՊԷՆՍՕՆ

Շնորհակալութիւն։ — Մասնի գեղական եւ առողջաբանական աշխատակիցն իւր Ջերմ շնորհակալիքը կը յայտնէ այն բարեանցի կամ գրաւոր քաջալերութեանց համար զորս նմա ընծայեցին շատ մը պատուաւոր եւ ուսումնասէր բարեկամք, մասնաւորաբար Գասպրիչիէնց եւ Մաքրիկիէնց։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

1884 օգոստոս 1 (յուլիս 20 ըստ Ցունայ) կայսերական փոդրեանոցին մէջ քաշուելիք Ռումելիի Օսմանեան երկաթուղեաց վիճակահանութեան Փրէտի Լիսնէ Պանքային յանձնուած արժէտոմսեր և բաղդատոմսեր։ թէ՛ մեծ պարգևներ և թէ՛ ամորթիներ։ ընդ ամենը այս անգամ՝ 500 թիւեր 980 հազար ֆրանք պիտի շահին։ ամբողջ շահող թիւ մը 7 1/2 զրուշ ու քառորդ բաժին շահողը 2 1/2 զրուշի ծախու հանուած ըլլալով։ ուզողը ուզղակի ստորագրելոյս դիմելով կ'ստանայ։ Նաև յառաջիկայ օգոստոս 1 ին Պուքրէշի 1869 ի փոխառութեան արժէտոմսերու վիճակահանութիւնը ըլլալով՝ 10,600 արժէտոմսեր 271,260 ֆրանք պարգև պիտի շահին։ մէն մի արժէտոմս 34 ֆրանքի կը ծախուի։ Մեր յաճախորդաց ուղեցած թիւերը 1869 էն մինչև այսօր և Հունգարիոյ կարմիր խաչի յուլիս 1ի քաշուած թիւերը նաև ձրի կը քննուին մեր գրասենեակն, և շահուած որ և է գումարը կանոնաւորապէս կը վճարուի։ ուրիշ բաղդաւոր արժէթուղթեր եւս ամենայն ապահովութեամբ կը ծախուին։ Նաև գաւառներէ եկած որ և է հրամաններու փոխարժէքները ստորագրելոյս դրամատունը հասնելուն պէս անմիջապէս կը գործադրուին և մեծարգոյ դիտողները գոհ ընելու կ'աշխատուի։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմելու է Ղալաթիա Բօմիսիոն խանին դիմացը թիւ 9,

Ղ. Փ. ՁՈՐՈՒԻԵԱՆ

ՏԷՐ ՍԻ ՅՆՕՐԷՆ

Կ. Ե. ԻԹԻՒՃԵԱՆ

(1) Իմիրէի ըսուած հիւանդութիւնը՝ զոր ոմանք անճահաբար արգանդախտ կը թարգմանեն, գրեթէ միայն իգական սեռին յատուկ ջղային հիւանդութիւն մ'է որ լուսնոտութեան պէս բայց անկէ տարբեր ընթացք մ'ունի։

— 28 —

— Մինչեւ որ ամենքը պատրաստ չլինին, գործի չպիտի սկսինք։ այն պիտի առաջնորդէ զմեզ։ Այժմ մէկ քանի լուրջ տեղեկութեանց պէտք ունիմ։ Ցուսամ թէ կրնաք տալ։

— Այո՛, ըսաւ Ժօսլէ, եւ ի՞նչ բանի վրայ։

— Այս միջոցիս աւանդատունը, Մազասի, կամ Ռոքէթի բանտը բաւական չարագործներ ունի՞ք։

— Հարիւրի չափ վաղեմի թիապարաներ, եւ հին բանտարգելներ։

— Անոնց անունները կ'ըսէ՞ք ինձ։ կ'ուզեմ իմանալ թէ ադոնց մէջ ինձ ծանօթ անձեր կա՞ն։

— Կարծեմ հոն են Պուլինկէն, Լա Սալէն, Ժամպ Լիմոնէն, Մօլէ տը Գէթ, Լը Բիանէն եւ Քէտէս, վերջապէս բոլոր այս տեսակ չարագործներ։

— Բանտէն արձակեալ, բայց ձեր հսկողութեան տակ գտնուողներ կա՞ն, որոց հետ ժամանակաւ ես գործ ունեցած լինիմ։

— Այո՛, կան։

— Անուններն ի՞նչ է։

— Սէլվէն Քոռնէ եւ Կալոպէ։

— Շատ աղէկ։ Թողէք որ ուղածներն ընեն այդ մարդիկն, եւ ծանօթացուցէք ինձ անոնց սովորութեանց։

— Դժուար բան չէ այդ. մանաւանդ մէկ հատին համար, ըսաւ ոստիկանը։ Կալոպէ վաղեմի խարբերայ ձիավաճառի միջնորդ մ'է, որ միշտ ձիավաճառանոցը կը գտնուի։ Անուրդի տեղը կ'երթայ, եւ հարիւր ֆրանգնոց ձիէն ֆրանգ մը չահ կը հանէ իրեն։

— 25 —

հագաւ, եւ զարդարանի մ'առջեւ անցնելով՝ երեսներն եւ յօնքերը ներկեց, մինչեւ որ բոլորովին անճանաչելի եղաւ։

Ցետոյ փոքր սրահը դարձաւ, եւ իւր յուշագրերով զբաղեցաւ։

Ժամ տասն հաղիւ անցած էր, երբ դրան զանգակը զարկին։

Դուռը բանալու գնաց։

Ժօսլէ ու Մարթէլ դրան առջեւն էին։

Երկու ոստիկանք քայլ մը եւս գնացին տեսնելով Սէն-Վէնսան տը Բօլի կարգէն մայրապետ մը, որոյ դէմքն անծանօթ էր իրենց։

— Ներեցէք, քոյր իմ, սխալեր ենք, ըսաւ Ժօսլէ չվոսթած։

Էմէ Ժուպէր ժպտեցաւ։

— Ո՛չ, բարեկամք, սխալած չէք, ըսաւ, ներս մտէք։

Ժօսլէ, որ երեսը չէր ճանչած, ձայնը ճանչցաւ, եւ կոկորդին մէջ զարմացման ճիչ մը խեղդելով, Մարթէլի հետ ներս մտաւ։

Էմէ Ժուպէր դուռը կրկին գոցելով՝ անոնց հետ սրահ մտաւ։

— Ի՞նչ է այդ, տիկին Բօզիէ, ըսաւ Ժօսլէ զուարթ դէմքով մը, ձեր ճարտարութեան վրայ կրնաք պարծիլ, եւ վստահ եմ որ եթէ թատրոնի մէջ լինէիք, շատ հարստութիւն կը ընդունիք դիզել, վասն զի անոնց ամենէն ճարտարները զիւրեր ատեն զիրենք կը ցուցնեն։ դուք ցերեկ ատեն այդպէս անճանաչելի եղած էք։

— Զարմանալի՛ բաներ կ'ընէք, ըսաւ Մար-

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. ոսկի

Պահեստի դրամ 245,682 „ „

LONDON AND LANCASHIRE

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Սոյն ընկերութիւնն չափաւոր գիներով ամեն կարգի փոխադարձ ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Ղալաթիոյ, Պոլսոյ եւ մօտակայ գիւղերու մէջ, գիներու եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն առ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Ր. Ֆ. ԲԱՌԻՔ

Ղալաթիա, Հալաճեան խան 16—17

ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ

Ց. ԱՍԱՏՈՒՐ

Կ. Պոլիս, Կամուրջի գլուխ, Եէնի-ճամի 32

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Զայնքաղ չարականը Սուրբ Երուսաղէմի Աթոռոյ տպարանէն վերստին ի լոյս ընծայուած ըլլալով, ի գին վեց ճերմակ մէճիտի ամեն գրավաճառաց մօտ կը գտնուի։

ՏՈՒԹՈՐ ՃԵԼԱԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ իւր յաճախորդաց ամեն կերպով գիւրութիւն ընծայելու համար այս անգամ իւր հիւանդ ընդունելու տեղը փոխադրած է Ղալաթիա, Քօմիսիօն խանի դրան դիմացը, Խավեար խանի դրան կից թիւ 13 տունը, ուր ամեն օր պիտի գտնուի, Աէրաէ օրերը ալ առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, Գաղղիական, միզանցքաբորբոքման եւ ամեն կարգի ծննդական գործարանաց վերաբերեալ ախտեր դարմանելու՝ որք են իւր մասնագիտութիւնն։

ԱԶԴ

Բարիզու բժիշկներէն Թօփհանէի պաշտօնի մէջ գտնուող Տօքթօր Ճէրահեան էֆէնտին Թօփհանէի Թռամվայի կայարանին դիմացը նոր բացուած Գալալեան Անտօն էֆէնտիին դեղարանը երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը վեցէն մինչեւ ութ ձրի եւ ութէն մինչեւ տասնեւմէկ վճարմամբ հիւանդ պիտի դարմանէ։

Բժշկութեան, վիրաբուժութեան եւ մանկաբարձութենէ զատ տարափոխիկ (պլչկող) հիւանդութեանց ալ մասնաւոր աշխատութիւն ունենալը կ'իմացնէ։

ԴԵՂԱՐԱՆ ԷՐՃԻԵԱՍ

ԵՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Եէնի ճամի Բօսֆանէին դիմացը 12 թուով Դեղարանն այս անգամ Դեղարան Էրճիեաս անունով կը շարունակուի. ու մօտերս Նորվեկիացի ամենաընտիր ձկան իւղէն մեծ քանակութեամբ բերուած ըլլալով՝ օխայով ու տակառով կը ծախուի. նաեւ այլ եւ այլ ընտիր քսենեաքներ (ֆին չամբանեը) հատով եւ մանուկով կը տրուի։

Ցիչեալ Դեղարանն ամեն օր Տօք. Տաղբրեան առուտուները եւ Տօք. Այվազեան էֆէնտին կէսօրէն մինչեւ իրիկուն կը գտնուին։ 3

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑ

ՍԱՔՍՕՆԻԱ ՐԷՃԻԱ

ՍԱՑՏՐԼ ԵՒ ՆԱՈՒՄԱՆԻ

Սոյն նշանաւոր մեքենային զանազան նմանողութեանց դէմ հասարակութիւնն ապահովելու համար, իւրաքանչիւր մեքենայի վրայ սոյն գործարանի նշանը դրուած է։

26—26

Գործակալ է Թուրքիա ԷՄ. Ի. ՄԷՐՃԱՆՕՖ

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ դէմ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտէսայի

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալլան	2,000	Լէբանդօ	4,500
Ամիլ	3,000	Մարիէլ	4,300
Արէս	1,300	Մարսալ	2,500
Պասսանօ	3,500	Մէլ	2,000
Պօրտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պլավ	2,000	Օրէլլ	5,000
Գէյրօ	2 600	Օրլանդօ	3,000
Գուլֆօ	2,500	Օրտանդօ	4,500
Գասֆ	2,100	Օրտ	2,000
Գարտ	2,000	Բանէլլ	1,200
Գամ	2,700	Բաբերօ	3,200
Տէրօ	2,500	Բասդեր	1,700
Տամնօ	1,800	Քէրօ	2,800
Տրատ	2,600	Ռիլտրօ	4,400
Էրատ	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆաւսթ	800	Ֆօլլ	3,000
Ֆէրօ	1,700	Ռամնօ	5,500
Ֆլոմինկօ	1,600	Ռամ	3,500
Կալէլլօ	5,500	Սալերնօ	4,000
Կէրանօ	2,200	Սոֆֆօ	2,000
Կոզ	1,800	Սէլէֆ	2,000
Կրօտնօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ռէլլա	3,000
Հէրմալէ	3,000	Թէլլէր	1,300
Հէրմէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճէնօ	2,300	Քանդրօ	3,600
Քէլտ	2,000	Եէրտօ	3,600
Քօլտ	2,200	Զէդրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Բալերմօ շոգենաւն, Լիվերբուլէն ասա հասաւ ընդհանուր վաճառքով եւ ի մօտոյ Օտէսա պիտի ուղեւորի։

Քոնտօ շոգենաւը նաւ. Նէյլ, յուլիս 6ին Անգլիայէն մեկնեցաւ Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի համար, եւ յուլիս 22ին ասա կ'սպասուի։

Ո-ղեւորներու համար ամեն դէպքերուն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ

Գործակալ

Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միլլէթ խան

Ղալաթիա։

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ուր ամբողջ տոնի մ'անցամ կը բռնին Լիվերբուլ և Մէլբուրնի գծեր։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալա	3,000
Ադրա	3,000	Մարսէյ	2,500
Ալբիոն	3,000	Նանթ	2,500
Գոթիա	4,600	Բալտիա	5,000
Գոթֆրէյ	3,300	Բարիզ	3,300
Գալիէտ	2,500	Բալթիք	3,000
Գրիֆիզ Քասթլ	1,200	Սէրվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սէրթ	4,600
Քասթալոնիա	4,700	Սարպէտոն	3,000
Շերսոնէզ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէվերոնա	2,500	Սիրան	3,000
Կալէա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէրոտ	2,500	Թրիմիսոր	2,500
Մարմոր	3,000		

Քէրոտ շոգենաւը, նաւ. Ճանէս, շաբթուս ուղղակի Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Սառարգրեալս արտօնութիւն ունի ճանապարհ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսթընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր տակդիրներով։

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ, Գործակատար.

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան

Ղալաթիա։

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէլբուրնի և Օտէսայի դէպ. կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Քէրոթ շոգենաւը, նաւ. Ճանէս, շաբթուս ուղղակի Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Սառարգրեալս արտօնութիւն ունի ճանապարհ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսթընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր տակդիրներով։

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ, Գործակատար.

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան

Ղալաթիա։

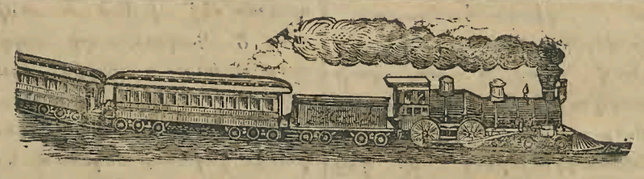

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻՋԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷՅԻ

Մկ-ով 26 Մայիս (Ն. Տ.) 1884, Գնպէ-ի ոնոր գնորէնս-ՐԷՆ

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻՋԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՑԱՐԱՆՔ	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60	62	64	66
	Աստօր												Իրիկուն												
Կ. Պոլիս	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 49	1 49	2 21	2 58	3 27	4 3	4 34	5 10	5 39	6 12	6 32	7	7 30
Գում-գարու	6 28	7	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12	1	2	2 32	3 9	3 38	4 14	4 45	5 21	5 50	6 23	6 42	7 11	7 41
Եէնի-գարու				7 57		8 58			10 34	10 53	11 32	12 4	1 3	2 4	2 36	3 13	3 42	4 18	4 49	5 25	5 54	6 28		7 15	7 46
Տավուտ փաշա				8					10 37	10 56	11 35	12 7	1 6	2 7	2 39		3 45		4 52		5 57	6 31		7 18	7 49
Սամաթիա				8 6		9 4			10 42	11 1	11 40	12 12	1 11	2 12	2 44	3 19	3 50	4 24	4 57	5 31	6 2	6 36		7 23	7 54
Եէտի-գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 14	2 17	2 47	3 24	3 53	4 30	5	5 37	6 5	6 39	6 52	7 26	7 59
Մաքրիգիւղ	6 48	7 23	8	8 24		9 22			10 58		11 58			2 29		3 36		4 42		5 49			7 6		8 10
Ա յ-Սթէֆանոս		7 33	8 14	8 34		9 32			11 8		12 9			2 39		3 46		4 52		5 59			7 18		
Քիւչիւք-Զէքմէճէ			8 25								12 18												7 27		

ՔԻԻՋԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷՅԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՑԱՐԱՆՔ	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	65	1	67
	Աստօր											Իրիկուն												
Քիւչիւք-Զէքմէճէ			7 1								11 20			1 40									6 38	
Ա յ-Սթէֆանոս			7 12	7 45		8 44		9 38			11 31			1 51		2 58		4 4		5 11		6 27	6 51	
Մաքրիգիւղ	6	6 55	7 24	7 57		8 55		9 49						2 3		3 9		4 15		5 22		6 38	7 5	
Եէտի-գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	1 15	1 44	2 16	2 52	3 22	3 58	4 29	5 5	5 36	6 12	6 53	7 26	7 58
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41		10 16	11 16	11 48	1 19	1 48	2 20	2 56	3 26	4 2	4 33	5 9	5 40		6 57		8 2
Տավուտ փաշա	6 22	7 17	7 46		8 47		9 46		10 21	11 21	11 53	1 24	1 53	2 25	3 2	3 31	4 7	4 38	5 14			7 2		8 7
Եէնի-գարու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49		10 24	11 24	11 56	1 27	1 56	2 28	3 5	3 34	4 10	4 41	5 17	5 46		7 5		8 10
Գում-գարու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 1	1 32	2 1	2 33	3 10	3 39	4 15	4 46	5 22	5 51	6 23	7 10	7 40	8 15
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 3	8 31	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 41	2 10	2 42	3 19	3 48	4 24	4 55	5 31	6	6 31	7 20	7 50	8 24

1. Փոքր ծրարներն անխիտ կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ —2. Ուրբաթ եւ կիրակի օրերը 26 թիւ կառախումբն մինչեւ Քիւչիւք-Զէքմէճէ պիտի երթայ Ֆլորիա հանգիստելով. Ա յ-Սթէֆանօյէն պիտի մեկնի երեկոյեան ժամ 2. 40ին եւ Քիւչիւք-Զէքմէճէյէն պիտի վերադառնայ ժամ 4. 55ին Ա յ-Սթէֆանոյ երթալու համար, ուր 61 թիւ կառախմբին հետ պիտի հաղորդակցի — — Ուրբաթ եւ կիրակի օրերը 20 թիւ կառախումբը Ֆլորիա պիտի հանդիպի։

Քէրոթ շոգենաւը, նաւ. Ճանէս, շաբթուս ուղղակի Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Սառարգրեալս արտօնութիւն ունի ճանապարհ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսթընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր տակդիրներով։

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ, Գործակատար.

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան

Ղալաթիա։

ՖՐԻՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ուր կանոնաւորապէս կը բռնին Լիվերբուլ եւ Աբերտիլէյ դէպ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Աէրէան	2,500	Ֆինլանդիան	3,700
Աւլանիան	2,500	Ֆլորիդան	3,700
Անտալուզիան	2,500	Ֆլորիան	3 700
Արիէնեան	2,500	Իսպէրիան	3,500
Աէրապան	3,700	Իլլէրիան	3,500
Պալտիքեան	6,000	Իսդրիան	3,500
Պալտիքեան	6,000	Լիսպան	2,200
Բրազիլեան	800	Լիվոնիան	2,500
Սայրենեան	2,000	Լիսպոն	800
Տորոյ	700	Օքսֆորդ	700
Էճիպտեան	3,700	Ռիբէրան	3,800
Ֆոպեան	3,700	Վալենսիան	6,800
Ֆալերնեան	3,700	Վիրճինեան	6,800

Աէճիրեան շոգենաւը, նաւապետ Լաուրենսօն, Լիվերբուլէն ասա հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվերբուլի եւ Պոսպրոնի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր տակդիրներով։

Ո-ղեւորներու համար ամեն դէպքերուն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի

Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատեարք, Պարոնաք Ֆրէտ. Լէյլանտ եւ ընկ. Լիվերբուլ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվերբուլ և Մէլբուրնի դէպ. բանող շքեղնաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբոս	4,200	Ուլէրիա	3,000
Ֆարս	4,000	Նէբրիթ	3,000
Օմանէ	4,000	Բէրա	3,000
Սեսոստրիս	3,250	Ադելանդէ	1,700
Թեղիս	3,250	Լոդիս	800
Մակդալա	3,250	Օլինդա	800
Մարէօթիս	3,250	Սէնէլ	700

Ֆարս շոգ. նաւ. Քուբբը, Բոմբէյն ասա հասաւ եւ ի մօտոյ ուղղակի Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Բէրա շոգ. նաւ. Ֆորէսթը, յուլիս 14ին Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս արդարուած են ճանապարհներու համար.

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԻԼ եւ ԸՆԿ.

Գործակատար

Մէյտանլըգ փողոց, Պոլիս

Յնօրէնութիւն, Լիվերբուլ,

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.

31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվերբուլ

ՔՈՒԻՆ

Անգլիական ընկերութիւն Ապահովութեան հրդեհի դէմ

Գիներու եւ այլ տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ

Ժ. Թ. ՈՒԻԹԻԼ եւ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մէյտանլըգ փողոց կամ Ղալաթիա, Ալիքսիատի խան թիւ 15։

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէլիայ և Բոմբէյ դէպ. կանոնաւորապէս բանող

Մեկնումն Մարսիլիայէն ամեն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը։

Ո-ղեւորներ և աբեր ստանալու համար

Նաւուղէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ

Մոսհանէ փողոց, թիւ 141

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 30 յունիս.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

(Օսմ. ոսկին 100 դրուշի հաշուով)

Լոնտրա	3 ամիս, դրչ.	110,05 առ
		Անգլ. լիր.
Փարիզ	3 „ Ֆր.	22,92 1/2 առ
		Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմ. Քոնս. գոցուեցաւ	8,20
բացուեցաւ	8.19
կէս օրին	8,18
Եգիպտ. միաց. բաց. ոսկի	61,25
Բումէլիի երկաթուղի	42,75
	Անգլ. լիր
Սօսիէթէ ժէնէրալ	3,22
„ Օթօման	3,27
Կ. Պոլսոյ Պանքան	8,20
Քրէտի ժէնէրալ 6%	Օսմ. լիր 7,
Փոխ. 1863 (Մուրատ) 6 %	Ֆր. 54
„ 1865 „ 6 %	48,50
„ 1869 (Բինար) 6 %	45,50
„ 1872 (Պոն տիւ Թրեզոր)	16,25
„ 1873 (Բինար) 6 %	38,50
Լաւրիուս	31
Թրամուայ Օսմ. լիր	290
Թղթադրամ	2800
Հէվալէսիդ	7 1/2
Բէքոր	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 11 յուլիս

Անգղ. Քոնս.	100 3/16
Օսմ. „	7 5/8
Փոխ. 1865	10
„ 1869	9
„ 1871	66 1/4
„ 1872	15 1/2
„ 1873	7 7/8
„ 1877	73 1/4
Պանք Օթօման	13 1/2
Ռուս. փոխ. 73ի	90
Եիպտ. միացեալ	53 3/4
„ տրօնսատ	82 5/8
Տայրա Սանիէ	53 1/4
Փոխ. Ռուշիլա	83 1/4
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	
	Փարիզ 11 յուլիս
Գաղղ. Քոնս. 3 0/0	78,47 1/2
„ „ 4 1/2 0/0	107·10
Օսմ. Քոնս.	7, 75
Փոխ. 1865	Ֆր. 50
„ 1869	44
„ 1873	39,
Օսմ. Երկաթուղի	42 25
„ Բէյրութի բաժնեթուղթք	533 75
Պանք Օթօման (գ. կ.)	690
Քրէտի Լիոնէ (գ. կ.)	533 75
Ռուս. փոխ. 5 առ 0/0(1877)	95 1/2
Իտալ. Քոնս.	93,
Եգիպտ. միացեալ	295
Փոխանակագիր Լոնտրայի վրայ	25,17
	Վիէննա 9 յուլիս.
Փոխ. Լոնտրայի վրայ	122,05
Բումէլիի երկաթուղի	20,50
ԿԷՍ ՕՐ	4,25

— 26 —

թէլ։ Եթէ երկաթուղւոյ մէջ կամ ուրիշ տեղ մը քսան եւ չորս ժամ ձեր քով գտնուէի, անկարելի էր որ ճանչէի զձեզ։

— Եթէ արհեստս մոռցած չե՛մ, աւելի լաւ, ըսաւ յանկարծ Էմէ Ժուպէր. երկու մարդոց ձեռները սեղմելով, չատ պէտք ունիմ այդ արհեստին։

— Ուրեմն դարձեալ մէկտեղ պիտի աշխատինք, ըսաւ Ժօսլէն ուրախութեամբ։

— Այո՛, բայց մեր քակելիք հանգոյցը չատ մանուածապատ է։ Դատական պաշտօնատան տեսարք խնդրեցին ինձմէ որ ձեզ օգնեմ։

— Շատ աղէկ ըրեր են, գոչեց Մարթէլ։ Մէկու մը չկրցած տեսածը դուք կը տեսնէք։ Պարապ տեղը չէ որ Կոպոլ-Անէ մակդիրը առած են ձեզ։

— Դործէն տեղեկութիւն ունի՞ք, հարցուց Ժօսլէն։

— Այո՛, եւ եթէ պակասներ կան, անոնք ալ ձեզմէ պիտի առնում։

— Պատրաստ ենք ձեզ օգնելու։

— Կասկած չունիմ այդ մասին։ Առջի օրն օթէլներէն մեկնող ուղեւորաց անուններն առիք։

— Ուշ առնն մեզ հրաման տրուելուն համար չկրցանք ամբողջն առնուլ, թէեւ չատ մարդ հանեցինք։

— 27 —

Դ.

Էմէ Ժուպէր յօնքերը պռստեց։

Ժօսլէ խոկոն յարեց։

— Բոլոր օթէլները չկրցանք պտտիլ։ Նիւթական անկարելութիւն կար։ Ժամանակ կը պակսէր, բայց ոստիկանք կը պտտին, եւ ես երէկ ժամ եօթէն մինչեւ կէս գիշեր մեր առած տեղեկութիւնները կը բերեմ ձեզ։

— Քանի՞ չրջանակի։

— Ութն, եւ մինչեւ երեկոյ քսանինն ալ պիտի ունենանք։

— Փարիզի չրջակայքերը գտնուող օթէլներուն ալ պէտք է առնուլ։

— Շատ աղէկ։

— Շատ անուն ունի՞նք։

— Քսանի չափ. այս պահուս չատ օտարական չեն գար եղեր Փարիզ, եւ այս մասին կը զանգատին օթեւանապետներն։

— Իրօք ալ այնպէս է. ութ չրջանակի մէկ օրուան մէջ քսան ուղեւորաց մեկնումը սովորաբար նուազագոյն թիւէն ալ նուազ է։ Ցուէք ինձ ձեր տեղեկագրերը։

— Մէկ հատի մէջ ամփոփեցի ամենքն ալ։

Մի եւ նոյն միջոցին թուղթ մը մատոյց Էմէ Ժուպէրի։

— Ակէկ ըրեր էք, ըսաւ, կ'սպասեմ որ իրիկուան մնացածն ալ բերէք ժամ տասնին։

— Ո՞ւր բերենք։

— Հոս։

— Շատ աղէկ։